

Biuletyn

ISSN 2719-5147

informacyjny

5-6/2024

WYDANIE SPECJALNE

Dobrze, że jesteśmy razem

**LAT
POLSKI**
W UNII EUROPEJSKIEJ

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Dobrze, że jesteśmy razem

CZESŁAW SIEKIERSKI, minister rolnictwa i rozwoju wsi

Szanowni Państwo!

Świętujemy 20. rocznicę przystąpienia do Unii Europejskiej. O naszej przyszłości w rodzinie wolnych państw europejskich zdecydowaliśmy w ogólnopolskim referendum, w którym 77,5 proc. głosujących Polaków opowiedziało się za członkostwem Polski w UE.

Tak naprawdę jednak nasz „powrót” do Europy rozpoczął się dużo, dużo wcześniej. Akcesja Polski do Unii była efektem procesu przemian wolnościowych, demokratycznych, ustrojowych i gospodarczych, które rozpoczęły się na początku lat 90. XX wieku. Geneza tych przemian sięga lat 80. XX wieku i wydarzeń związanych z powstaniem związku zawodowego „Solidarność”. To w tym ruchu społecznym Polacy pokładali swoje nadzieje na powstanie wolnego i niepodległego kraju. Tego co się wówczas wydarzyło, nie można już było zatrzymać. Marzenia z tamtych dni ziściły się w roku 1989. Choć wybory powszechne nie były jeszcze w pełni wolne, to jednak powiew wolności się pojawił, a kierunek zmian był już jasny. Zmiana ustrojowa była tego

konsekwencją. Wolny rynek i przekształcenia były kolejnymi krokami do Wspólnego Rynku.

Rozpoczęta 35 lat temu transformacja ustrojowa i gospodarcza w swoich planach od początku zakładała członkostwo Polski w UE. Stowarzyszenie ze Wspólnotą nastąpiło już w latach 1992–1994, a więc można powiedzieć, że na samym początku polskich reform. Od tego momentu, równoległe z procesem dalszych przemian gospodarczych, następowało przygotowywanie naszego przyszłego członkostwa w Unii.

Rozpoczęta 35 lat temu transformacja ustrojowa i gospodarcza w swoich planach od początku zakładała członkostwo Polski w UE.

Wracając myślą do tamtych dni, nie mogę nie odnieść się do osobistych doświadczeń. Uczestniczyłem w tych wydarzeniach od roku 1993 jako dyrektor Fundacji Programów

Pomocy dla Rolnictwa FAPA. To był czas przygotowywania i wdrażania funduszy przedakcesyjnych, w tym wynikających z programów: PHARE i SAPARD.

Niestety, dzisiejsze problemy przesłaniają nam nieco obraz tamtych lat. Warto jednak przypomnieć naszą drogę do Unii Europejskiej. Negocjacje były długie i trudne. Ujawniło się wtedy wiele sprzecznych interesów – naszych i Unii. Stanęliśmy przed

wyzwaniem dotyczącym przyjęcia *acquis communautaire*, czyli całego wspólnotowego dorobku prawnego. A najwięcej przepisów prawnych dotyczyło właśnie sektora rolnego.

Należy podkreślić, że proces dostosowania do standardów i wymogów unijnych to nie tylko przyjęcie rozwiązań prawnych i instytucjonalnych UE, lecz także wdrożenie tego prawa w życie. Polska, podobnie jak inne kraje kandydujące, ubiegając się o przystąpienie do Unii Europejskiej, zobowiązała się wdrożyć całość przepisów prawnych UE.

Zmiany ustrojowe, przemiany gospodarcze i społeczne z jednej strony, a z drugiej strony oczekiwane od pokoleń zjednoczenie ze światem Zachodu stanowiły warunki determinujące nasze stanowisko negocjacyjne. Ówczesny wicepremier i minister rolnictwa Jarosław Kalinowski prowadził twarde i wyczerpujące negocjacje w celu uzyskania jak najlepszych warunków dla naszego sektora rolnego. W grudniu 2002 r. zakończono negocjacje o członkostwo w UE, a w czerwcu 2003 r. przeprowadzone zostało referendum w sprawie naszego przystąpienia do Wspólnoty. W referendum tym zdecydowana większość głosujących Polaków (77,5 proc.) opowiedziała się za członkostwem Polski w Unii. Również większość rolników i mieszkańców wsi głosiła za integracją z UE.

Weszliśmy do Wspólnoty na warunkach maksymalnie możliwych do wynegocjowania. Doskonale pamiętam ówczesne opinie oponentów, że nasze rolnictwo jest zagrożone, a polskie sklepy oraz rynek zaleją produkty ze „starych” krajów unijnych.

Rzeczywiście obaw było wiele. Płatności bezpośrednio stanowiły jedynie 25 proc. tych, które były udziałem dotychczasowych rolników unijnych. Niekorzystny był przede wszystkim tzw. rok referencyjny. Wybrano bowiem lata, w których produkcja rolna była w dołku po zlikwidowaniu Państwowych Gospodarstw Rolnych. Ta batalia przypomina nie tak dawną – o lata referencyjne dotyczące eksportu produktów rolnych z Ukrainy. I również obecnie nie do końca udało się przeforsować pogląd o konieczności włączenia całego roku 2021, czyli tego sprzed agresji Rosji na Ukrainę. Osiągnięty został połowiczny sukces, gdyż uwzględniono drugą połowę roku 2021. Zestawienie tych dwóch przykładów pokazuje, jak różne interesy występują w Unii Europejskiej i w jak złożonych warunkach toczą się negocjacje, w których strony mogą mieć całkowicie przeciwstawne interesy.

Polska, ubiegając się o przystąpienie do Unii Europejskiej, zobowiązała się wdrożyć całość przepisów prawnych UE.

Zwracam na to uwagę właśnie teraz, bo przed nami kolejne problemy, niezwykle trudne do rozwiązania. W bieżącym wydaniu Biuletynu dokonujemy analizy minionych 20 lat. Dlatego nie omawiam ich zbyt szczegółowo, a jedynie zwracam uwagę na wybrane aspekty.

Nie mam wątpliwości, że te dwie dekady to bardzo korzystny dla Polski i polskiego rolnictwa okres. Przestrzegam jednak przed zwracaniem uwagi jedynie na sumy środków, które do nas trafiły. Oczywiście wpłacamy też do unijnego budżetu, ale bilans jest dla nas zdecydowanie korzystny. To jest tak, jak z naszym eksportem rolnym. Były obawy, ale jak czas pokazał, wysyłamy za granicę produkty o wartości prawie 53 mld euro, a dwadzieścia lat temu było to zaledwie 5,2 mld euro. Podkreślić przy tym należy, że cały czas mamy dodatnie saldo wymiany handlowej produktami rolno-spożywczymi, które w 2023 r. wyniosło prawie 19 mld euro.

Odchodząc od wymiaru jedynie finansowego, choć oczywiście jest on podstawą, zwracam jednak uwagę na zmiany, które zaszły w Polsce. Dziś już nikt

nie ma wątpliwości, że polska wieś się zmieniała. Zachowała na szczęście swój naturalny charakter, ale wypiękniła i stała się bardziej zasobna. Warunki życia na wsi uległy zdecydowanej poprawie.

W ostatnich 20 latach na modernizację i rozwój infrastruktury technicznej i społecznej, rewitalizację małych miejscowości wiejskich oraz rozwój przedsiębiorczości przeznaczono łącznie około 20 mld zł (z budżetu UE i krajowego). Ze środków tych zmodernizowano i wybudowano drogi lokalne, rozbudowana została sieć wodociągowa i kanalizacyjna,

przebudowano i wyposażono świetlice, domy kultury, biblioteki wiejskie oraz odnowiono wiele zabytków. Dodatkowo zmodernizowano centra małych miejscowości wiejskich, wytyczono nowe szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe oraz miejsca rekreacji.

Zmieniła się również struktura zawodowa mieszkańców. Stale ubywa osób, których głównym źródłem dochodów jest rolnictwo. Nastąpiło odwrócenie kierunków migracji – teraz to kierunek z miasta na wieś, a nie odwrotnie. Rodzi to również napięcia na terenach wiejskich. Muszę stwierdzić jednoznacznie, że wieś musi pozostać przede wszystkim miejscem produkcji rolnej i nowi mieszkańcy muszą akceptować, że czasem produkcja rolna wymaga pracy w nocy, a zwierzęta gospodarskie są nieodłącznym elementem obszarów wiejskich. Jednocześnie te przemiany wymuszają potrzebę zaspokojenia nowych potrzeb, nowych usług, co z kolei sprzyja rozwojowi zatrudnienia poza sferą rolnictwa, ale na obszarach wiejskich. Nie sposób też nie zauważyć poprawy jakości dróg, nowych chodników, dostępu do internetu i nowoczesnej infrastruktury technicznej.

Jednocześnie jednak nie wolno nam zapominać o tym, co dzieje się obecnie. Pamiętajmy o podstawowym założeniu Wspólnej Polityki Rolnej, czyli zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego, w tym żywności po przystępnych cenach dla ponad 450 mln konsumentów, przy jednoczesnym zapewnieniu odpowiednich dochodów rolnikom.

Musimy głęboko przeanalizować wydarzenia ostatnich lat – pandemię COVID-19, a przede wszystkim

skutki agresji Rosji na Ukrainę. Jak bardzo te dwa wydarzenia wpłynęły na nasze życie, każdy z nas doświadczył.

Przed nami oraz całą Unią Europejską kolejne wyzwanie, nie wiem czy nie większe niż to sprzed 20 lat. Wówczas wchodziło do Wspólnoty 10 państw, a teraz kwestia dotyczy państw północno-bałkańskich, Mołdawii, a także, w niedalekiej perspektywie, Ukrainy.

Z punktu widzenia Polski zwłaszcza wejście Ukrainy do Unii Europejskiej będzie ogromnym wyzwaniem. Musimy zadbać o odpowiednie warunki i wymagania dotyczące akcesji naszego wschodniego sąsiada. Ukraina ma całkowicie odmienny typ rolnictwa od unijnego.

U nas dominują gospodarstwa rodzinne, a tam ogromne korporacje rolne, często ze znaczącym udziałem kapitału zachodnioeuropejskiego, a także amerykańskiego. Nie tylko skala gospodarstw, lecz także jakość gleb, najlepsza w Europie, to potencjalne zagrożenia dla europejskiego rolnictwa. Już dziś musimy myśleć o tym, na jakich zasadach Ukraina będzie wchodziła do Wspólnoty. Nasi sąsiedzi mają plan rozwoju swojego rolnictwa, który zakłada produkcję żywności dla ponad 600 tys. ludzi. To ogromne wyzwanie dla nas wszystkich. Musimy bowiem pamiętać, że agresywna polityka Rosji sprawiła, że wyprąta ona Unię Europejską z wielu jej dotychczasowych rynków zbytu, zwłaszcza w Afryce i na Bliskim Wschodzie.

Te wyzwania stoją przed nową Wspólną Polityką Rolną, która musi na nie odpowiedzieć, w tym również na niezbędne zmiany w Zielonym Ładzie.

Weszliśmy do Wspólnoty na warunkach maksymalnie możliwych do wynegocjowania.

W numerze:

MRiRW

MRiRW

20 lat przemian w polskim rolnictwie i na polskiej wsi	5
Wspominamy polskie negocjacje akcesyjne	7
20 lat uczestnictwa we Wspólnej Polityce Rolnej	8
Płatności bezpośrednie – instrument wsparcia rolnictwa	11
Zwrotne wsparcie finansowe	14
20 lat innowacji w rolnictwie	16
Polska żywi Europę	20
20 lat wsparcia rolnictwa ekologicznego	24
20 lat zdrowia roślin	28
Polska polityka rybacka w latach 2004–2024	30
Scalenia gruntów ze środków UE	33
Laboratoria Inspekcji Weterynaryjnej w okresie 20 lat Polski w UE	34
Działalność polskich organizacji rolniczych w ponadnarodowych organizacjach rolniczych	37

ARiMR

Sukces polskiej wsi przy wsparciu ARiMR	38
---	----

Ministerstwo Rolnictwa
i Rozwoju Wsi

Agencja Restrukturyzacji
i Modernizacji Rolnictwa

20 lat przemian w polskim rolnictwie i na polskiej wsi

1 maja 2004 r. Polska stała się członkiem Unii Europejskiej, wraz z Cyprem, Czechami, Estonią, Litwą, Łotwą, Malcią, Słowacją, Słowenią i Węgrami. Było to największe w historii rozszerzenie UE. W ciągu ostatnich dwóch dekad polskie rolnictwo zanotowało imponujący postęp, a na terenach wiejskich prawie dwukrotnie wzrosła liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą i znacznie zmalało bezrobocie. Dochody na pełnozatrudnionego rolnika zwiększyły się od 2004 r. ponad 2,5-krotnie. Dziś w wielu branżach produkcji, np. drobiu, owoców i warzyw (zwłaszcza jabłek i buraków cukrowych), zbóż i mleka, Polska należy do ścisłej czołówki europejskiej.

W referendum akcesyjnym, które odbyło się 7–8 czerwca 2003 r., za członkostwem w UE opowiedziało się 77,45 proc. obywateli biorących udział w głosowaniu, a 22,55 proc. było przeciw przy frekwencji 58,85 proc.

Z badania *Polska wieś i rolnictwo 2023 r.* wynika, że dziś, po blisko 20 latach od wejścia Polski do UE, 57,5 proc. mieszkańców obszarów wiejskich deklaruje, że gdyby referendum dotyczące członkostwa w Unii Europejskiej odbyło się

obecnie, to zagłosowałoby za. Jedynie 10,9 proc. byłoby przeciw.

■ **Rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich**

Po wstąpieniu Polski do Unii Europejskiej na obszarach wiejskich w bardzo szybkim tempie następowała transformacja sektora rolno-spożywczego i spadek poziomu bezrobocia, przy równoczesnym rozwoju przedsiębiorczości, również w zakresie działalności niezwiązanych z rolnictwem. W latach

2004–2022 wzrosła prawie dwukrotnie liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenach wiejskich w przeliczeniu na 100 tys. osób w wieku produkcyjnym – to wzrost o 5493, z 7701 do 13194 – a stopa bezrobocia spadła z 17,6 proc. do zaledwie 3,3 proc.

■ **Zmiany strukturalne w rolnictwie**

Transformacji sektora rolno-spożywczego towarzyszyły głębokie

zmiany strukturalne w rolnictwie. Od momentu wejścia Polski do UE notuje się systematyczny wzrost średniej powierzchni użytków rolnych w jednym gospodarstwie rolnym (z 8,7 ha przed akcesją, do 11,1 ha w 2020 r.).

Kolejne lata po wstąpieniu do UE wiązały się ze wzrostem liczby średnich i dużych gospodarstw rolnych w Polsce, w tym w szczególności tych o powierzchni powyżej 20 ha¹. Przed wstąpieniem Polski do UE wartość dodana rolnictwa osiągała zaledwie 6,8 mld euro, natomiast w roku 2023 wzrosła do 22,1 mld euro. Dochody na pełnozatrudnionego rolnika zwiększyły się od 2004 r. ponad 2,5-krotnie.

■ Rozwój rynków zagranicznych

Polski sektor rolno-spożywczy przed 2004 r. był bardzo słabo związany z rynkami zagranicznymi. Polska była importerem netto żywności. Eksport w 2002 r. nie przekraczał 3,6 mld euro, a import był wyższy o około 400 mln euro.

W okresie członkostwa Polski w UE nastąpił znaczący wzrost eksportu polskiego sektora rolno-spożywczego, zwiększając jego udział

w Jednolitym Rynku Europejskim. Eksport polskiej żywności w 2023 r. wzrósł do 51,8 mld euro, co stanowi ponad 10-krotny wzrost w porównaniu do okresu przed akcesją, a dodatnie saldo handlowe przekroczyło 18,6 mld euro i jest kilkakrotnie wyższe niż cały eksport rolno-spożywczy przed członkostwem.

Rozwój eksportu był możliwy m.in. dzięki modernizacji gospodarstw rolnych i unowocześnieniu przetwórstwa rolno-spożywczego przy wykorzystaniu środków unijnych. W wielu branżach produkcji – np. drobiu, owoców (przede wszystkim jabłek) i warzyw (zwłaszcza buraków cukrowych), zbóż i mleka – Polska należy do ścisłej czołówki europejskiej.

■ Relacje Polski z innymi państwami członkowskimi

Dzięki akcesji do Unii Europejskiej Polska zyskała możliwość wpływu na kształt prawa unijnego, korzystania z wspólnie ustanowionych mechanizmów wsparcia oraz dostęp do jednolitego rynku. Członkostwo Polski w UE przyczyniło się również do stabilizacji relacji w dziedzinie rolnictwa z państwami członkowskimi UE. Współpraca nie koncentruje

się wyłącznie na stosunkach bilateralnych, ale ukierunkowana jest na rozwiązywanie problemów w szerszym kontekście międzynarodowym – zarówno w skali całej UE, jak również globalnie.

■ Podsumowanie 20 lat obecności polskiego rolnictwa w UE

Pomimo wielu wyzwań i pojawiających się trudności bilans 20 lat obecności polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich w UE wypadła zdecydowanie korzystnie. W ciągu ostatnich dwóch dekad polskie rolnictwo zanotowało imponujący postęp, a jego rola w zapewnieniu bezpieczeństwa żywnościowego i w gospodarce kraju jest istotna.

Rozwój handlu rolno-spożywczego stanowi jeden z kluczowych elementów polskiego sukcesu gospodarczego w obszarze rolnictwa, odzwierciedlając korzyści z integracji Polski z europejskimi strukturami rolnymi.

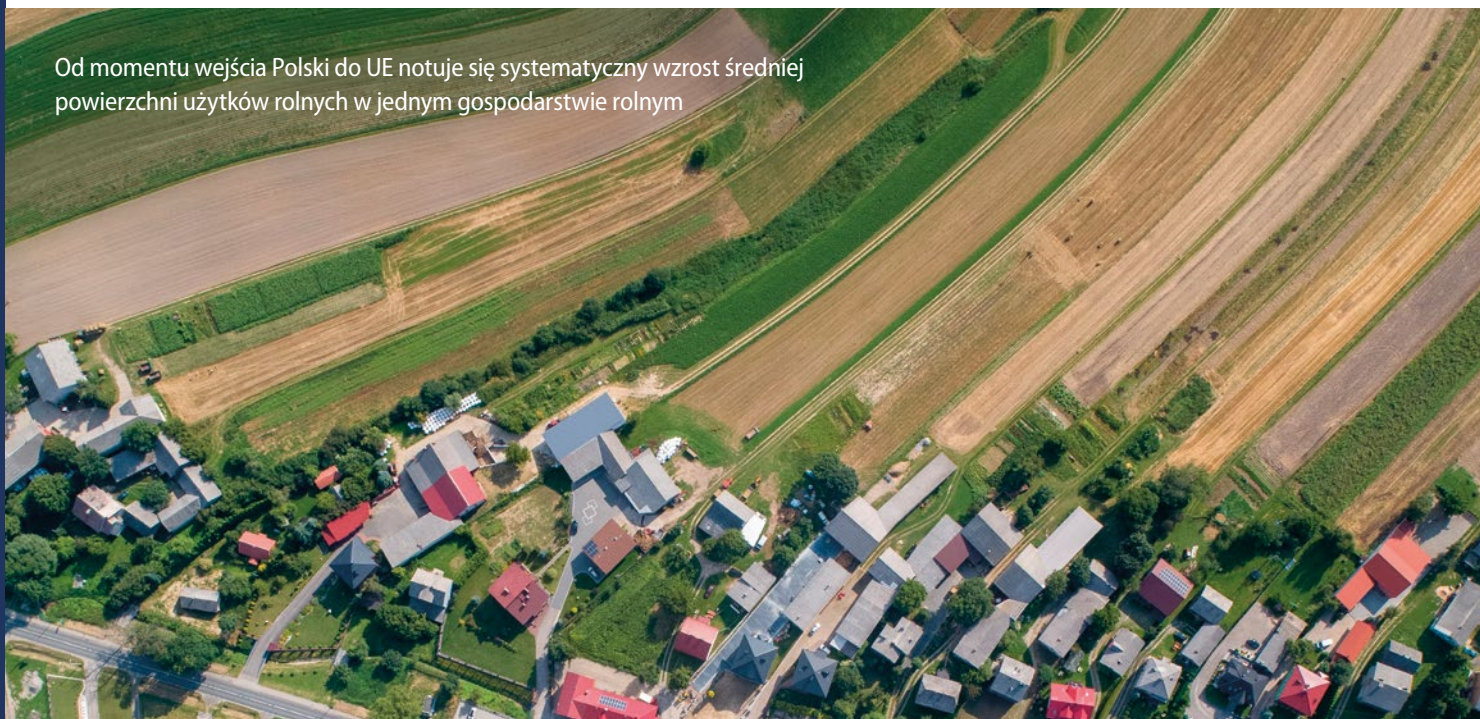
**Departament Strategii i Rozwoju
MRiRW**

tel. 22 623 21 20

Zdjęcia: alekosa-, Artrur-, AlexanderNovikov-,
Christian Schwier-, bernardbodo-,
Olivier Uchmanski.Stock.adobe.com, Fotolia

¹ Polska wieś 2022. Raport o stanie polskiej wsi pod redakcją naukową Jerzego Wilkina i Andrzeja Hałasiewicza, FDPA, Warszawa 2022.

Od momentu wejścia Polski do UE notuje się systematyczny wzrost średniej powierzchni użytków rolnych w jednym gospodarstwie rolnym

Wspominamy polskie negocjacje akcesyjne

Wejście Polski do Unii Europejskiej było efektem trwającego 11 lat złożonego procesu integracji z UE. Ważną jego częścią były polskie negocjacje akcesyjne, które rozpoczęły się 31 marca 1998 r., a zakończyły na spotkaniu Rady Europejskiej w Kopenhadze 13 grudnia 2002 r. Negocjacje w obszarze rolnictwa rozpoczęły się 14 czerwca 2000 r., a zakończyły 13 grudnia 2002 r. Obszar rolnictwa był jednym z najobszerniejszych rozdziałów negocjacyjnych.

Rozpoczęcie negocjacji akcesyjnych Polski było możliwe dzięki osiągniętemu porozumieniu w zakresie priorytetowego znaczenia integracji z Unią Europejską dla polskiej racji stanu. Polskie negocjacje z Unią Europejską były podzielone na 31 obszarów. Dwa z nich to rolnictwo i rybołówstwo.

■ Omawiane zagadnienia w obszarze rolnictwa

Obszar rolnictwa obejmował następujące zagadnienia:

- włączenie polskiego rynku towarów rolno-spożywczych w obszar jednolitego rynku europejskiego;
- stopniowe obejmowanie polskiego rolnictwa całkowitym

zakresem Wspólnej Polityki Rolnej (WPR);

- rozwój rynku pracy na obszarach wiejskich, kształcenie, poprawę infrastruktury technicznej, społecznej i agrarnej na wsi;
- sprawy dotyczące kontroli weterynaryjnej i fitosanitarnej;
- stworzenie ewidencji obrotu towarami rolno-spożywczymi z państwami trzecimi;
- nadzór nad żywnością, która trafia do obrotu na rynek.

■ Cele Polski w czasie negocjacji w obszarze rolnictwa

W pierwszej fazie negocjacji ujawniła się już bardzo duża rozbieżność stanowisk we wszystkich

najważniejszych sprawach regulowanych w obszarze rolnictwa. Polska dążyła w toku negocjacji do znalezienia rozwiązań pozwalających na objęcie polskiego rolnictwa i obszarów wiejskich pełnym instrumentarium Wspólnej Polityki Rolnej, tj. wsparciem cenowym, dochodowym i strukturalnym, w tym korzystaniem z płatności bezpośrednich.

Ważnymi celami w negocjacjach akcesyjnych było zapewnienie polskiemu rolnikowi równych warunków konkurencji na jednolitym rynku UE oraz uzyskanie mechanizmów gwarantujących pełne wykorzystanie środków finansowych UE przyznanych Polsce na lata 2004–2006.

Intensywne negocjacje w finalnej fazie doprowadziły do zmiany stanowiska UE w odniesieniu do szeregu problemów. Najistotniejszym była akceptacja wprowadzenia dopłat bezpośrednich. Opcja taka nie była rozważana w wyjściowym stanowisku UE, opierającym się na założeniach Agendy 2000.

■ Negocjacje w obszarze rybołówstwa

Negocjacje w obszarze rybołówstwa rozpoczęły się 19 maja 1999 r., a ich zamknięcie nastąpiło 10 czerwca 2002 r. Polska uzyskała korzystne warunki udziału we Wspólnej Polityce Rybackiej

poprzez zachowanie obecnych praw do kwot połowowych i uzyskanie dostępu do łowisk unijnych, objęcie interwencjonizmem rynkowym podstawowych gatunków ryb poławianych w polskich obszarach morskich, zastosowanie instrumentów finansowych w ramach funduszy strukturalnych począwszy od pierwszego roku członkostwa.

■ Korzyści z członkostwa w UE

Przystępując do Unii Europejskiej, Polska przede wszystkim znacznie wzmocniła swoją pozycję polityczną i gospodarczą oraz możliwość bezpośredniego wpływu na kształtowanie wspólnotowych polityk.

Włączenie polskiej gospodarki do jednolitego rynku UE dało nowe możliwości rozwoju, wzmocniło procesy restrukturyzacji oraz racjonalizacji wykorzystania zasobów. Stworzyło także dodatkowe możliwości wzrostu gospodarczego. Uzyskane okresy przejściowe chroniły wrażliwe sektory przed ewentualnymi efektami szokowymi. Znacznemu podwyższeniu uległo bezpieczeństwo gospodarcze naszego kraju.

Departament Współpracy
Międzynarodowej
MRiRW

tel. 22 623 24 71

Zdjęcie: Fotolia

20 lat uczestnictwa we Wspólnej Polityce Rolnej

Polska akcesja do UE w 2004 r. oznaczała objęcie naszego rolnictwa Wspólną Polityką Rolną (WPR). Jest to najstarsza polityka wspólnotowa, podlegająca w ciągu 60 lat istotnym zmianom. Akcesja i 20 lat członkostwa w UE umożliwiły transformację gospodarki rolno-żywnościowej Polski. Nastąpiła stabilizacja narzędzi polityki rolnej i otwarcie na jednolity rynek. Polska uzyskała dostęp do instrumentów finansowych WPR. W tym okresie transfery z WPR wyniosły ok. 77,8 mld euro, z czego na płatności bezpośrednie dla 1,3 mln rolników przypada blisko 50 mld euro.

■ Okres przedakcesyjny – program SAPARD

W okresie przedakcesyjnym Polska wdrożyła program SAPARD, który przygotowywał Polskę, rolników i sektor rolno-spożywczy do uczestnictwa w WPR. Wsparcie w okresie przedakcesyjnym było udzielane m.in. na strategiczne sektory mięsa, mleka, owoców i warzyw czy przetwórstwo. Celem wsparcia było przede wszystkim dostosowanie sektora do norm i systemów jakości obowiązujących

w UE. Zrealizowano wtedy 25 tys. projektów.

■ Reforma WPR i początek członkostwa

Polska akcesja do UE i objęcie wspólną polityką rolną polskiego rolnictwa miało miejsce w 2004 r., a więc w momencie, kiedy UE zaczęła wdrażać tzw. reformę Fischlera. Ta reforma gruntownie przebudowała WPR. Wprowadziła innowacyjny system płatności bezpośrednich, który zlikwidował zależność między

płatnościami a wielkością produkcji dla dużej części wsparcia WPR. Do uzyskania płatności uprawniało przestrzeganie przepisów w odniesieniu do środowiska, dobrostanu zwierząt, ochrony roślin i bezpieczeństwa żywności. Polska i inne tzw. nowe państwa członkowskie objęte zostały wówczas 10-letnim okresem dojścia do pełnego poziomu płatności bezpośrednich, ustalonego w wyniku negocjacji akcesyjnych. Punktem wyjściowym było 25 proc. tego poziomu.

W ciągu 20 lat członkostwa Polski w UE transfery z WPR wyniosły ok. 77,8 mld euro

■ Pierwsze programy w ramach WPR w Polsce

W obszarze rolnictwa, sektora rolno-spożywczego oraz rozwoju obszarów wiejskich na okres 2004–2006 Polska zaprogramowała: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego oraz rozwój obszarów wiejskich 2004–2006” oraz Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006. Zawierały one szereg działań dotyczących modernizacji rolnictwa, rozwoju wsi czy ochrony środowiska. W tych programach postawiono m.in. na:

- poprawę konkurencyjności rolnictwa (dostosowanie do standardów w produkcji zwierzęcej) i przetwórstwa;
- wsparcie młodych rolników i małych gospodarstw;
- renty strukturalne;
- wsparcie mikroprzedsiębiorstw na wsi;
- odnowę wsi;

- usługi na rzecz ludności (infrastrukturę);
- pilotażowy program LEADER.

■ I filar WPR

Rynki rolne zostały objęte unijnymi interwencjami rynkowymi z I filara WPR. Polskie rolnictwo stało się też częścią wspólnego rynku. W pierwszych latach członkostwa wzrosły ceny rolne większości produktów, rolnicy otrzymali płatności bezpośrednie, a handel rolny został objęty unijnymi regulacjami.

Od tej pory zaczął rosnąć eksport polskich produktów rolno-żywnościowych i wzrost ten trwa nadal. W 2023 r. osiągnął rekordowe prawie 52 mld euro, a bilans handlu tymi produktami osiągnął 18,6 mld euro.

Dotychczasowa ocena polskiej integracji była więc pozytywna, a polscy rolnicy byli największymi beneficjentami akcesji, chociaż nie wolno zapominać o wysokich kosztach (szczególnie społecznych)

dostosowania rolnictwa, przede wszystkim w produkcji zwierzęcej, gdzie standardy były szczególnie wysokie i kosztowne.

■ PROW 2007–2013

W kolejnych latach WPR podejmowała nowe wyzwania dla rolnictwa, takie jak zmiana klimatu, ochrona różnorodności biologicznej i zasobów naturalnych. Kolejny Program Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2007–2013 miał na celu m.in.:

- kontynuację wielu instrumentów z poprzednich programów;
- wsparcie konkurencyjności rolnictwa;
- poprawę środowiska naturalnego: dodano działania rolno-środowiskowe czy rolnictwo ekologiczne;
- poprawę jakości życia na obszarach wiejskich.

Kontynuowano wsparcie z I filara WPR w formie płatności bezpośrednich oraz interwencji rynkowych.

■ Budżet WPR 1984–2017

Ogólny budżet WPR zmniejszał się stopniowo z 75 proc. w 1984 r. do 37 proc. całkowitego budżetu UE w 2017 r. – pomimo przyjmowania nowych członków w kolejnych rozszerzeniach. W 2010 r. płatności bezpośrednie i wydatki związane z rynkiem stanowiły 31 proc. całkowitego budżetu UE i razem z 11 proc. wydatków na rozwój obszarów wiejskich budżet WPR stanowił 42 proc. całkowitego budżetu UE.

W Polsce wyglądało to inaczej. Po akcesji oba filary miały porównywalne budżety, ale wraz z corocznym zwiększaniem poziomu płatności bezpośrednich (*phasing in*) zwiększał się stopniowo budżet I filara, podobnie jak to miało miejsce w budżetach państw UE-15.

■ PROW 2014–2020

Reforma WPR na lata 2014–2020 odpowiadała na nowe oczekiwania społeczne stawiane polityce rolnej w zakresie dostarczania dóbr publicznych, zachowując jednocześnie jej pierwotne cele. WPR objęła szersze tematy takie jak: zmiana klimatu, zrównoważone wykorzystanie zasobów naturalnych, dobrostan zwierząt i bezpieczeństwo żywności. Służyły temu „ekologizacja” płatności bezpośrednich i zachęty do bardziej sprawiedliwego podziału tych środków, np. na rzecz mniejszych gospodarstw i młodych rolników.

Liczba priorytetów PROW 2014–2020 wzrosła do sześciu. Jako szczególnie istotne zostały wydzielone:

- transfer wiedzy i innowacji;
- organizacja łańcucha żywnościowego i efektywne gospodarowanie zasobami;
- przechodzenie na gospodarkę niskoemisyjną.

W budżetach programów wydzielane były koperty na ochronę środowiska i klimatu. Minimalne progi wydatków na cele związane z ochroną środowiska i klimatu

określono na poziomie prawodawstwa UE.

■ WPR po roku 2020 – Zielony Ład

Wstępne ramy prawne dla kolejnego okresu (po 2020 r.) Komisja Europejska przedstawiła w 2018 r. Nowa WPR miała stać się bardziej elastyczna i dostosowana do potrzeb lokalnych państw członkowskich oraz silnie nakierowana na rezultaty, odchodząc od rozliczania w oparciu o zgodność z przepisami UE. Po raz pierwszy w jednym dokumencie, Planie Strategicznym dla WPR, zaprogramowano łącznie płatności bezpośrednie i wsparcie obszarów wiejskich. Wzmocniono także ambicje (wyrażone udziałem wydatków) na rzecz działań przyczyniających się do ochrony środowiska i zapobieganiu zmianom klimatu.

W 2019 r. (w trakcie prac nad krajowymi planami strategicznymi) opublikowano Europejski Zielony Ład, określający zaangażowanie polityk UE w rozwiązywanie problemów klimatyczno-środowiskowych, także w polityce rolnej. W 2020 r., po prezentacji Strategii *Od pola do stołu* i strategii bioróżnorodności, ich cele zostały włączone do planów strategicznych.

Wobec braku politycznego porozumienia w sprawie przyszłej WPR większość obowiązujących dla okresu 2014–2020 rozwiązań finansowych została przedłużona o dwa lata (do końca 2022 r.), zwiększając równocześnie alokacje o koperty finansowe z lat 2021 i 2022. Rozpoczęcie wdrażania planów strategicznych dla WPR możliwe było dopiero od 2023 r., natomiast końcowy okres realizacji to nadal rok 2027 (perspektywa pięcioletnia).

■ Uczestnictwo w WPR – podsumowanie

Akcesja i 20 lat członkostwa w UE umożliwiły transformację gospodarki rolno-żywnościowej Polski.

Nastąpiła stabilizacja narzędzi polityki rolnej i otwarcie na jednolity rynek. Polska uzyskała dostęp do instrumentów finansowych WPR. W tym okresie transfery z WPR wyniosły ok. 77,8 mld euro, z czego na płatności bezpośrednie dla 1,3 mln rolników przypada blisko 50 mld euro. Nastąpiło ujednoczenie standardów i szybka transformacja przemysłu spożywczego. Inwestycje na obszarach wiejskich objęły przede wszystkim rozwój lokalny – infrastrukturę, rewitalizację czy przedsiębiorczość.

Z drugiego filara WPR wsparcie inwestycyjne w tym okresie otrzymało ponad 120 tys. gospodarstw, 80 tys. młodych rolników, 3 tys. zakładów przetwórczych. Gminy realizowały m.in. inwestycje dotyczące 9 tys. km dróg lokalnych, 30 tys. km sieci wodno-kanalizacyjnych i 79 tys. przydomowych oczyszczalni ścieków, 30 tys. obiektów, takich jak: świetlice i domy kultury, biblioteki wiejskie oraz inwestycje w odnowę zabytków. Modernizowano centra małych miejscowości wiejskich i zmodernizowano lub wytyczono nowe szlaki turystyczne, ścieżki rowerowe oraz miejsca rekreacji.

Wyzwaniami dla WPR na przyszłość pozostaje utrzymanie konkurencyjności rolnictwa europejskiego, co w konsekwencji przełoży się na zapewnienie bezpieczeństwa żywnościowego i stabilizację dochodów rolnych – potwierdzają to doświadczenia pandemii i wojny w Ukrainie. Rosnącym zagrożeniem stają się zmiany klimatu i utrata bioróżnorodności. W najbliższej dekadzie UE czeka też kolejne rozszerzenie, które będzie wymagać dużych dostosowań w obszarze rolnictwa.

Departament Wspólnej Polityki Rolnej
MRiRW
tel. 22 623 18 42

Zdjęcie: VAKSMANV, Stock.adobe.com

Płatności bezpośrednie – instrument wsparcia rolnictwa

Płatności bezpośrednie są podstawowym i najbardziej powszechnym instrumentem wsparcia w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR). Stanowią stabilną część dochodów rolników, niezależną od wielkości bieżącej produkcji czy sytuacji na rynkach rolnych. Łagodzą skutki gwałtownych zmian występujących na rynkach rolnych i zmniejszają naturalne ryzyko związane z prowadzeniem działalności rolniczej. Dzięki temu przeciwdziałają zaniechaniu prowadzenia działalności rolniczej, z korzyścią dla utrzymania aktywności gospodarczej na obszarach wiejskich. Są jednym z ważniejszych narzędzi służących wsparciu bezpieczeństwa żywnościowego.

Płatności bezpośrednie przyznawane są w Polsce od 2004 r. Obecnie z tego wsparcia korzysta corocznie ok. 1,24 mln rolników, co stanowi 20 proc. wszystkich rolników wnioskujących o płatności bezpośrednie w Unii Europejskiej. W wieloletnich ramach finansowych Unii Europejskiej (WRF) na lata 2021–2027 środki na płatności bezpośrednie stanowią ok. 70 proc. ogółu środków na WPR.

Łączna kwota wypłacona w ramach systemu płatności bezpośrednich (ze środków UE i krajowych) za lata 2004–2023 wyniesie ok. 60,5 mld euro (ok. 259 mld zł).

■ Płatności bezpośrednie w pierwszych 10 latach członkostwa

W pierwszych 10 latach członkostwa Polski w Unii Europejskiej poziom płatności był obniżony, z uwagi na

harmonogram stopniowego dochodzenia do pełnego poziomu. Zasada ta dotyczy wszystkich nowych państw członkowskich UE. W celu zwiększenia wysokości tego wsparcia Polska korzystała z możliwości stosowania dodatkowego dofinansowania ze środków pochodzących z budżetu krajowego.

W pierwszym roku członkostwa Polski w UE średnia kwota płatności bezpośrednich, z uwzględnieniem wsparcia krajowego, wyniosła ok. 112 euro/ha (ok. 531 zł/ha). Dla porównania – szacujemy, że w 2024 r. średnia kwota wyniesie już ok. 260 euro/ha (ok. 1200 zł/ha) i będzie wyższa od średniej dla UE.

Do zwiększenia poziomu wsparcia przyczyniło się stopniowe wyrównywanie poziomu płatności bezpośrednich między państwami członkowskimi, transfer środków z II filaru WPR (na rozwój obszarów wiejskich) oraz stosowanie dodatkowego wsparcia finansowanego z budżetu krajowego.

Od momentu wstąpienia Polski do UE rolnicy stosujący w produkcji rolnej metody ekologiczne korzystają ze wsparcia do powierzchni upraw objętych systemem rolnictwa ekologicznego

■ Płatności rolno-środowiskowo-klimatyczne

Płatności te stanowią najbardziej ambitny pod względem środowiskowym element WPR. Przyczyniają się przede wszystkim do ochrony cennych siedlisk przyrodniczych i zagrożonych gatunków, a także zagrożonych zasobów genetycznych roślin i zwierząt w rolnictwie.

Maksymalnie w ciągu jednego roku płatnościami rolno-środowiskowo-klimatycznymi objętych było nawet ponad 2,4 mln ha. Natomiast jeśli chodzi o powierzchnię trwałych użytków zielonych, na których były prowadzone działania sprzyjające cennym siedliskom i zagrożonym gatunkom ptaków, była to powierzchnia prawie 700 tys. ha, z czego ponad 300 tys. ha na obszarach Natura 2000. W przypadku zachowania zagrożonych zasobów genetycznych zwierząt rocznie wspieranych było nawet ponad 90 tys. szt.

Na zobowiązania rolno-środowiskowo-klimatyczne za lata 2004–2023 łącznie wypłacone zostanie ok. 15,7 mld zł, w tym ok. 11,3 mld zł ze środków UE.

■ Płatności ekologiczne

Od momentu wstąpienia Polski do UE rolnicy stosujący w produkcji

rolnej metody ekologiczne mają możliwość korzystania ze wsparcia do powierzchni upraw objętych systemem rolnictwa ekologicznego (uprawy w okresie konwersji i uprawy już ekologiczne), tj. płatności ekologicznych. Rolnicy mogą ubiegać się o płatności ekologiczne do powierzchni upraw: rolniczych, warzywnych, zielarskich, paszowych, podstawowych sadowniczych, jagodowych, ekstensywnych sadowniczych oraz trwałych użytków zielonych (TUZ).

Maksymalnie w ciągu jednego roku płatnościami ekologicznymi było objęte prawie 581 tys. ha. Na zobowiązania ekologiczne za lata 2004–2023 łącznie wypłacone zostanie ok. 6,6 mld zł, w tym ok. 4,7 mld zł ze środków UE.

■ Płatności leśne i zadrzewieniowe

Prośrodowiskowym elementem WPR są również zalesienia. Od 2004 r. w ramach WPR zalesiono łącznie ok. 80 tys. ha gruntów ornych, nieprzydatnych do produkcji rolniczej. Niezwykle istotnie przyczyniają się one do

ochrony klimatu, a także utrzymania i wzmocnienia ekologicznej stabilności obszarów leśnych. Wdrożono następujące działania:

- Działanie „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej zniszczonego przez katastrofy oraz wprowadzanie instrumentów zapobiegawczych” w ramach PROW 2007–2013 – wdrożone w celu zwalczania skutków katastrof oraz przeciwdziałania zagrożeniom lasów, położonych na terenach I i II kategorii zagrożenia pożarowego.
- W 2019 r. wdrożono wsparcie na inwestycje zwiększające odporność ekosystemów leśnych i ich wartość dla środowiska, umożliwiające ochronę już istniejących lasów prywatnych.
- Od 2022 r. wdrażane jest wsparcie na tworzenie zadrzewień śródpolnych, niezwykle istotnych dla produkcji rolnej, z uwagi na graniczenie skutków suszy, zwiększanie retencji krajobrazowej oraz zapobieganie erozji glebowej.
- W 2023 r. uruchomiono kolejną formę wsparcia leśno-zadrzewieniowego, tj. zakładanie systemów rolno-leśnych. Jest to wielofunkcyjne użytkowanie gruntu przynoszące korzyści środowiskowo-klimatyczne.

Od 2004 r. w ramach WPR zalesiono łącznie ok. 80 tys. ha gruntów ornych nieprzydatnych do produkcji rolniczej

Na płatności leśne i zadrzewieniowe za lata 2004–2023 łącznie wypłacone zostanie ok. 2,4 mld zł, w tym ok. 1,7 mld zł ze środków UE. Dodatkowo, na działanie „Odtwarzanie potencjału produkcji leśnej” wypłacono ok. 0,5 mld zł, w tym ok. 0,43 mld zł ze środków UE.

■ Płatności ONW

W ramach kolejnych programów PROW realizowane jest także wsparcie dla obszarów z ograniczeniami naturalnymi lub innymi szczególnymi ograniczeniami (ONW). Działanie to ma na celu wsparcie rolników gospodarujących na obszarach, na których występujące warunki (glebowe, klimatyczne, ukształtowanie terenu) utrudniają prowadzenie działalności rolniczej.

Wsparcie ONW ma formę płatności obszarowej, a do pomocy kwalifikują się obszary położone w gminach lub obrębach wyznaczonych według ściśle określonych zasad określonych w przepisach UE.

Od momentu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej, tj. od 2004 r., kwota wydatków w ramach płatności ONW systematycznie wzrastała. Ogółem wydatki na to działanie za lata 2004–2023 wyniosą ok. 271 mld zł, w tym ok. 20 mld zł ze środków UE.

Płatności ONW otrzymuje rocznie ok. 780 tys. rolników, do powierzchni ok. 7 mln ha

Średniorocznie, wsparcie udzielane jest w wysokości ok. 1,4 mld zł. dla ok. 780 tys. rolników, do powierzchni ok. 7 mln ha.

■ Płatności dobrostanowe

Oczekiwania społeczne związane z dobrostanem zwierząt spowodowały wdrożenie wsparcia w tym zakresie w ramach WPR. Od 2020 r. rolnicy otrzymywali wsparcie w ramach działania M14 „Dobrostan zwierząt” objętego PROW 2014–2020. Celem tego działania było zachęcenie rolników do stosowania podwyższonych (ponad obowiązujące standardy – minimalne wymogi prawne) warunków dobrostanu

zwierząt. Rolnikom udzielane było wsparcie za realizację wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie obowiązkowe wymogi wynikające z powszechnie obowiązującego prawa. Działanie „Dobrostan zwierząt” (objęte PROW 2014–2020) funkcjonowało do 2022 r. łącznie. W przypadku działania objętego PROW 2014–2020 (kampanie 2020–2022) ze wsparcia skorzystało ok. 58 tys. beneficjentów i zrealizowano płatności na kwotę ok. 970 mln zł.

Wsparcie w tym zakresie jest kontynuowane od 2023 r. w ramach interwencji I 4.6 – Ekoschematu – „Dobrostan zwierząt”. W 2023 r. o wsparcie wnioskowało ponad 93 tys. rolników.

W zakresie wsparcia realizowanego od 2020 r. w ramach dobrostanu zwierząt za lata 2020–2023 łącznie wypłacone zostanie ogółem ok. 1,9 mld zł (z czego ok. 0,9 mld zł w ramach płatności bezpośrednich), w tym ok. 1,6 mld zł ze środków UE.

Departament Płatności
Bezpośrednich
MRiRW
tel. 22 623 12 34

Zdjęcia: Christian Schwier-, gilles lougassi-, focus finder-, Artur Henryk.Stock.adobe.com,
Fotolia

Rolnicy otrzymują również wsparcie za realizację wymogów w zakresie dobrostanu zwierząt, które wykraczają ponad odpowiednie obowiązkowe wymogi wynikające z powszechnie obowiązującego prawa

Zwrotne wsparcie finansowe

Wraz ze wstąpieniem Polski do Unii Europejskiej wzrósł transfer środków publicznych, m.in. na wsparcie modernizacji polskiego rolnictwa i przedsiębiorstw sektora rolno-spożywczego. Do 2018 r. wsparcie ze środków Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) miało charakter wyłącznie dotacyjny, natomiast w 2019 r. zostało uruchomione również wsparcie o charakterze zwrotnym – kredyty obrotowe na finansowanie bieżącej działalności z dopłatą do oprocentowania i gwarancją ich spłaty z Funduszu Gwarancji Rolnych (FGR).

Duże zapotrzebowanie na środki na inwestycje, a przy tym ograniczone wsparcie w formie bezzwrotnej (czyli dotacji) wpłynęły na zainteresowanie rolników preferencyjnym wsparciem o charakterze zwrotnym.

W 2020 r., w związku z sytuacją wywołaną pandemią COVID-19, skutkującą problemami z utrzymaniem płynności finansowej przez rolników i przedsiębiorstwa z sektora rolno-spożywczego, wprowadzono dodatkową pomoc w postaci kredytów obrotowych na finansowanie bieżącej działalności. Dodatkowym wsparciem była dopłata do oprocentowania na okres do 12 miesięcy i gwarancja ich spłaty. Początkowo dopłata do oprocentowania wynosiła 2 punkty procentowe (p.p.), ale ze względu na wzrost oprocentowania kredytów bankowych od 1 lipca 2022 r. dopłata wynosi 5 p.p. Ten rodzaj wsparcia wielu rolnikom i przedsiębiorcom pomógł przetrwać miesiące kryzysu. Wsparcie na tych samych warunkach będzie jeszcze udzielane do końca 2025 r.

■ O Funduszu

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi utworzyło wraz z Bankiem Gospodarstwa Krajowego pilotażowo Fundusz Gwarancji Rolnych (FGR) ze środków Programu Rozwoju

Obszarów Wiejskich 2014–2020 (PROW 2014–2020). Fundusz Gwarancji Rolnych (FGR) był pierwszym na rynku funduszem gwarancyjnym finansowanym ze środków Wspólnej Polityki Rolnej, przeznaczonym wyłącznie dla rolników i przedsiębiorstw przetwórstwa rolno-spożywczego.

Celem instrumentu jest wsparcie gospodarstw rolnych i przedsiębiorstw branży rolno-spożywczej (małych i średnich przedsiębiorstw) w dostępie do finansowania kredytowego poprzez udzielanie gwarancji spłaty kredytów inwestycyjnych oraz obrotowych. Rolnicy i przedsiębiorcy, którzy nie kwalifikują się do wsparcia w formie dotacji, mogą wystąpić do banków o kredyt objęty gwarancją FGR i zrealizować zaplanowaną inwestycję.

Zaletą zastosowania finansowania zwrotnego jest mobilizowanie prywatnego kapitału banków oraz możliwość ponownego wykorzystania tych pieniędzy, kiedy zostaną one zwrócone do FGR. Wraz ze spłacanym kredytem uwalniane są środki zabezpieczające ten kredyt i mogą one służyć jako gwarancja dla kolejnego kredytu. Mogą być wykorzystywane wielokrotnie. Dźwignia finansowa (relacja wygenerowanego finansowania do zaangażowanych środków

publicznych) w przypadku instrumentów finansowych przy alokacji z PROW 2014–2020 w wysokości 447 mln zł umożliwiła wygenerowanie akcji kredytowej w wysokości około 2,8 mld zł, uwzględniając dopłatę do oprocentowania dla części z nich.

Wsparcie z FGR cieszy się dużym zainteresowaniem. Łącznie udzielono ponad 15 tys. gwarancji na kwotę ponad 2 mld zł. Zabezpieczyły one kredyty w łącznej wysokości 2,7 mld zł. Dopłaty do oprocentowania, którymi wsparto kredytobiorców, wyniosły łącznie już ponad 71 mln zł.

■ Zasady udzielania gwarancji z FGR

Gwarancje ze środków PROW 2014–2020 są udzielane na inwestycje w gospodarstwach rolnych oraz w sektorze przetwórstwa rolno-spożywczego na następujących zasadach:

- Fundusz oferuje gwarancję spłaty kredytu do 80 proc. ich wartości w przypadku kredytów inwestycyjnych i obrotowych powiązanych z inwestycją.
- Gwarancja może zabezpieczać kredyty inwestycyjne do 183 miesięcy.
- Maksymalna kwota gwarancji z FGR dla rolników wynosi 5 mln zł, a dla przedsiębiorców zajmujących się przetwarzaniem i wprowadzaniem do obrotu – 10 mln zł.
- Gwarancja jest udzielana bezpłatnie.
- Gwarancja FGR ułatwia rolnikom oraz przedsiębiorstwom przetwórstwa rolno-spożywczego dostęp do kredytów inwestycyjnych na wydatki związane z modernizacją gospodarstw rolnych oraz przetwórstwem i marketingiem produktów rolnych. Kredyty obrotowe

Gwarancja FGR ułatwia rolnikom oraz przedsiębiorstwom przetwórstwa rolno-spożywczego dostęp do kredytów inwestycyjnych na wydatki związane z modernizacją gospodarstw rolnych oraz przetwórstwem i marketingiem produktów rolnych

zapewniają natomiast finansowanie bieżącej działalności (zakup środków produkcji) lub wsparcie prowadzonych inwestycji.

■ Przykład skorzystania z FGR

Zachętą do sięgnięcia po zwrotne finansowanie może być przykład gospodarstwa rolniczo-ogrodniczego z Wielkopolski, które zajmuje się produkcją warzyw pod osłonami. Właściciel pozyskał kredyt inwestycyjny na budowę szklarni o powierzchni ok. 2,2 ha, w tym hali o powierzchni 1024 m², a także zbiornika na wody opadowe, bufora oraz komina murowanego.

Wartość jego przedsięwzięcia to ponad 9 mln zł. Blisko 7 mln zł stanowił kredyt, który był zabezpieczony gwarancją FGR w wysokości prawie 5 mln zł. Dzięki temu udało się zwiększyć uprawę warzyw pod osłonami z 2,54 do 4,69 ha, co pozwoli lepiej dostosować się do rosnących wymagań rynku. Ponadto w projekcie zastosowano najnowsze rozwiązania, co wpłynie na zwiększenie wydajności z 1 m² przy zmniejszeniu kosztów produkcji.

■ Fundusz Gwarancji Rolnych Plus

W nowej perspektywie finansowej program wsparcia będzie kontynuowany jako Fundusz Gwarancji Rolnych Plus (FGR Plus) w ramach Planu Strategicznego Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. Będzie on

miał szerszy zakres i atrakcyjniejsze warunki. FGR Plus będzie wspierał rolników w obszarze różnorodnych inwestycji w gospodarstwach oraz przetwórców rolno-spożywczych w obszarze przetwórstwa i obrotu produktami rolnymi. Dodatkowo pomoc będzie udzielana przedsiębiorcom realizującym usługi dla rolnictwa i leśnictwa.

Instrument wsparcia w nowej perspektywie to jeszcze więcej korzyści niż dotychczas. Pomoc będzie udzielana na następujących zasadach:

- Będzie miała formę gwarancji do 80 proc. kapitału kredytu (inwestycyjnego lub obrotowego) pozostającego do spłaty – tak jak do tej pory.
- Gwarancja będzie nadal udzielana bezpłatnie.
- Poza gwarancją można uzyskać przez dwa lata dotacje na spłatę odsetek.
- Młodemu rolnikowi (osobie do 40. roku życia) przysługuje dotacja na spłatę 100 proc. wartości odsetek.
- Małemu gospodarstwu przysługuje dotacja na spłatę 50 proc. wartości odsetek.
- W przypadku realizacji inwestycji przyczyniającej się do ochrony środowiska i klimatu przysługuje dotacja na spłatę 100 proc. wartości odsetek.
- Pozostałe gospodarstwa mogą liczyć na pomoc dotacyjną w wysokości 50 proc. wartości odsetek,

tylko w przypadku realizacji inwestycji przyczyniającej się do ochrony środowiska i klimatu.

- Na taką samą wysokość dopłat mogą liczyć również przedsiębiorstwa, które zajmują się przetwórstwem rolno-spożywczym lub świadczeniem usług dla rolnictwa i leśnictwa, jeśli ta inwestycja przyczyni się do ochrony środowiska i klimatu.

- Rolnik, przedsiębiorstwo przetwórstwa rolno-spożywczego oraz przedsiębiorstwo świadczące usługi na rzecz rolnictwa i leśnictwa mogą otrzymać gwarancję do kredytu w maksymalnej wysokości 5 mln zł, a duże przedsiębiorstwo – w wysokości do 10 mln zł.

- Dodatkowo młody rolnik będzie mógł przeznaczyć 100 proc. kredytu z gwarancją FGR Plus na zakupu gruntów zakup i otrzymać 100 proc. dotacji na spłatę odsetek.

Pierwsze kredyty z gwarancją FGR Plus będą udzielane w II kwartale 2024 r. Dotychczas w instrumenty finansowe zaangażowano 119 mln euro ze środków PROW 2014–2020. Na nową perspektywę planuje się przeznaczyć 215 mln euro ze środków PS WPR na lata 2023–2027.

Departament Pomocy Technicznej
MRiRW

tel. 22 623 16 37

Zdjęcie: frittixpix.Stock.adobe.com

20 lat innowacji w rolnictwie

Przystąpienie Polski do Unii Europejskiej w 2004 r. było przełomowym wydarzeniem dla polskiego rolnictwa. Wiązało się z szeregiem zmian strukturalnych, mających na celu zwiększenie wydajności i produktywności rolnictwa, intensywności produkcji rolnej oraz wzrostu jakości produkowanej żywności.

Dzięki zastosowaniu innowacji w rolnictwie zwiększamy wydajność produkcji przy jednoczesnej optymalizacji kosztów oraz jak najmniej wpływie na środowisko naturalne i różnorodność biologiczną. Z każdym rokiem na rynku pojawiają się nowe rozwiązania, które zastępują tradycyjne metody produkcji żywności i pozytywnie wpływają na jej efektywność i jakość otrzymanego produktu.

Aby osiągnąć zakładane cele, niezbędne było wprowadzenie do gospodarstw rolnych nowoczesnych, innowacyjnych rozwiązań i technologii, a także maszyn i urządzeń do produkcji rolnej. Nowoczesne technologie mają potencjał wsparcia

rolnictwa w wielu obszarach. Przykładem ich zastosowania jest wykorzystanie danych o warunkach pogodowych, jakości gleby, występowaniu agrofagów w uprawach czy wydajności maszyn rolniczych.

Korzystanie przez rolników z innowacyjnych rozwiązań umożliwia zarówno optymalizację procesów technologicznych, jak i ułatwia osiągnięcie zadowalających dochodów przy ograniczeniu do minimum nakładów środków produkcji zwłaszcza nawozów, środków ochrony roślin, nasion, wody i energii. Nowe technologie cyfrowe powinny znacząco zredukować zagrożenia dla środowiska związane z intensywną produkcją rolniczą.

■ Drony w rolnictwie

Obecna technologia umożliwia wykorzystanie innowacyjnych rozwiązań, w tym dronów, m.in. do pozyskiwania danych na temat stanu upraw, zdrowia roślin, nawożenia, monitorowania melioracji, erozji gruntu czy ilości wody w glebie.

Przykładowo drony mogą spełniać następujące funkcje:

- inspekcję i stały monitoring w przypadku zdarzeń kryzysowych;
- wsparcie obserwacyjne w przypadku skażeń środowiska wodnego;
- kontrolę i ochronę pasących się zwierząt;
- wykrywanie i śledzenie dzików w przypadku kontroli ASF;

- wsparcie rolników w wykonywaniu zabiegów, np. ochrony roślin.

■ Usługi cyfrowe w obszarze rolnictwa

Innym przykładem wykorzystania innowacyjnych rozwiązań cyfrowych w rolnictwie jest zapewnienie usług cyfrowych w obszarze rolnictwa. Ułatwiają one składanie różnego rodzaju wniosków, wspomagają podejmowanie decyzji oraz zapewniają dostęp do informacji i niezbędnej wiedzy.

■ Automatyzacja w rolnictwie

Na rynku pojawiły się roboty rolnicze, używane do produkcji roślinnej i zwierzęcej, których zastosowanie zmniejsza udział pracy ludzkiej wykonywanej w gospodarstwach. Wraz z rosnącą automatyzacją w rolnictwie pojawiła się potrzeba rozwoju inteligentnych systemów monitorowania, które umożliwiają ciągłą kontrolę warunków środowiskowych oraz zdrowia roślin. Dzięki tzw. sensorom IoT (Internetu Rzeczy) oraz zaawansowanym analizom danych rolnicy mogą szybko reagować na wszelkie zmiany i optymalizować swoje działania.

W ramach postępującej cyfryzacji coraz powszechniej używana jest także sztuczna inteligencja, m.in. wykorzystywana w analizie dużych danych pochodzących z urządzeń pomiarowych wykorzystywanych w gospodarstwach rolnych.

■ Działania Ministerstwa Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Innowacje w rolnictwie stają się kluczowym elementem transformacji sektora rolnego w obliczu rosnących wyzwań związanych z zapewnieniem bezpieczeństwa żywnościowego. Niezbędną rolę w tym zakresie odgrywa dobra współpraca praktyki, nauki i administracji publicznej. Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje

następujące działania, aby wesprzeć wdrażanie innowacyjnych technologii w polskim rolnictwie:

- Wspieramy wdrażanie rozwiązań w zakresie rolnictwa 4.0 obejmujących m.in. systemy teleinformatyczne i rozwiązania cyfrowe do obsługi procesów produkcji i wprowadzania do obrotu artykułów rolnospożywczych.
- Realizujemy działania z zakresu cyfrowej transformacji rolnictwa: bierzemy udział w inicjatywie, której celem jest identyfikacja ram prawnych, organizacyjnych i technicznych dla sieci farm demonstracyjnych IoT, Ai i rolnictwa 4.0.
- Wspieramy wdrażanie systemów cyfrowych, takich jak System Satelitarne Monitorowania Upraw Rolnych (S2MUR) czy Platforma e-usług doradczych e-DWIN.

- Rozwijamy Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich (SIR) i zapewniamy funkcjonowanie brokerów innowacji w państwowych jednostkach doradztwa rolniczego.
- Angażujemy się w realizację międzynarodowych inicjatyw i projektów w obszarze badań i innowacji.

■ Działalność instytutów badawczych

Należy również podkreślić znaczącą rolę jednostek podległych i nadzorowanych przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Wśród jednostek nadzorowanych znajduje się 12 instytutów badawczych, zróżnicowanych pod względem potencjału naukowego, zarówno w zakresie liczby zatrudnionych pracowników naukowych, posiadanego zaplecza

Wykorzystanie w rolnictwie dronów umożliwia pozyskiwanie danych na temat stanu upraw, zdrowia roślin, nawożenia, monitorowania melioracji, erozji gruntu czy ilości wody w glebie

- Inwestujemy w rozbudowę potencjału badawczego: nasze instytuty uzyskały dofinansowanie na budowę i modernizację laboratoriów.
- Wspieramy innowacje poprzez realizację projektów w ramach działania Współpraca Grup Operacyjnych EPI – umożliwiamy tworzenie wielopodmiotowych grup operacyjnych EPI oraz wdrażanie innowacyjnych rozwiązań w gospodarstwach rolnych.

badawczo-doświadczalnego, prowadzonej współpracy z zagranicą, jak i wielkości oraz wartości posiadanego majątku.

Instytuty te odgrywają kluczową rolę w stymulowaniu innowacji, a także wspierają przedsiębiorstwa sektora rolno-spożywczego w rozwijaniu nowych rozwiązań. Prowadzą badania naukowe i prace rozwojowe, których efekty ukierunkowane są na wdrożenie i zastosowanie w praktyce.

Działalność naukowo-badawczą instytuty prowadzą w takich dyscyplinach naukowych, jak rolnictwo i ogrodnictwo, zootechnika i rybactwo, ekonomia i finanse, a nawet inżynieria środowiska, górnictwo i energetyka.

O prężnym rozwoju nadzorowanych instytutów może świadczyć fakt, że na przestrzeni ostatnich 20 lat wszystkie z nich otrzymały status Państwowego Instytutu Badawczego (PIB). Oznacza to, że poza prowadzeniem swojej podstawowej działalności naukowo-badawczej podmioty te realizują także zadania szczególnie ważne dla planowania i realizacji polityki państwa, których wykonanie jest niezbędne dla zapewnienia obronności i bezpieczeństwa publicznego oraz poprawy jakości życia obywateli, w szczególności dotyczące gospodarki żywnościowej, standardów produktów rolno-spożywczych, monitoringu zjawisk i wydarzeń mogących stwarzać zagrożenie publiczne, w tym epidemii oraz katastrof naturalnych, noszących znamiona klęski żywiołowej i zapobiegania ich skutkom.

Poziom prowadzonej przez Instytuty działalności naukowej został zweryfikowany w czasie ostatniej ewaluacji jakości działalności naukowej za lata 2017–2020. Wśród nadzorowanych instytutów osiem jednostek otrzymało kategorię A, a Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy otrzymał kategorię A+.

■ Doradztwo rolnicze – niezbędny partner w rozwoju

Partnerem w rozwoju gospodarstw rolnych i obszarów wiejskich jest też doradztwo rolnicze. Wstąpienie Polski do Unii Europejskiej było dla doradztwa rolniczego zarówno ogromnym wyzwaniem, jak i szansą na rozwój. Z perspektywy czasu widać, że doradztwo sprostało oczekiwaniom rolników, oferując

Dzięki platformie eDWIN rolnicy mają dostęp do danych z ok. 600 stacji meteorologicznych w całej Polsce

im pełne wsparcie w dostosowaniu gospodarstw rolnych do wymogów Wspólnej Polityki Rolnej.

Dwadzieścia lat członkostwa Polski w UE to również 20 lat państwowego doradztwa rolniczego w obecnym kształcie: w 2004 r. weszła w życie ustawa *o jednostkach doradztwa rolniczego*. Przez ten czas ośrodki doradztwa rolniczego pomogły tysiącom rolników w uzyskaniu środków finansowych z UE na rozwój i unowocześnienie ich gospodarstw.

Już od 2004 r. zapewnione były środki unijne na wsparcie bezpłatnych usług doradczych i szkoleń rolników, ale dopiero w Programie Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014–2020 (PROW 2014–2020) przewidziano wsparcie szkoleń dla doradców, w ramach którego możliwe było finansowanie ustawicznego podnoszenia wiedzy i umiejętności doradców rolniczych. W ramach PROW 2014–2020, oprócz tradycyjnych szkoleń, rozpoczęto też upowszechnienie wiedzy i innowacji wśród rolników poprzez demonstracje rolnicze, zakładane bezpośrednio w gospodarstwach rolnych, przy aktywnej współpracy

z naukowcami z danego zakresu i rolnikami.

Obecnie, poprzez odpowiednie interwencje Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 (PS WPR 2023–2027), kontynuujemy działania wspierające rolników (tj. usługi doradcze, szkolenia, demonstracje) z równoległym podnoszeniem kwalifikacji doradców rolniczych. Uwzględniając dotychczasowe doświadczenia we wdrażaniu WPR, potencjał kadrowy, posiadaną bazę dydaktyczno-lokalową, doświadczenie instytucji oraz strukturę organizacyjną, w PS WPR 2023–2027 wskazano wojewódzkie ośrodki doradztwa rolniczego (ODR) jako wykonawców szkoleń podstawowych i indywidualnych usług doradczych, usprawniając tym samym proces wdrażania i zapewniając rolnikom szybki dostęp do wiedzy i informacji.

Również Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie (CDR) jako podmiot prowadzący listy wykwalifikowanych doradców rolniczych i ekspertów przyrodniczych, dzięki wskazaniu w PS WPR 2023–2027, może szybciej reagować na

potrzeby szkoleniowe doradców i prowadzić szkolenia w odpowiednim czasie zarówno te uzupełniające wiedzę doradców na listach, jak i dla doradców ubiegających się o wpis na listę.

W PS WPR 2023–2027 rozszerzono również zakres form doskonalenia zawodowego doradców uwzględniając (oprócz szkoleń i studiów podyplomowych) również mentoring i praktyki zawodowe dla doradców.

Jednym z najważniejszych celów działalności doradztwa rolniczego było i pozostaje upowszechnianie postępu w rolnictwie i na obszarach wiejskich. Jednostki doradztwa rolniczego realizują szereg działań na rzecz transferu wiedzy i innowacji, co jest przekrojowym priorytetem ich działalności.

Od 2015 r., na podstawie ustawy o PROW, w ramach Krajowej Sieci Obszarów Wiejskich, działa *Sieć na rzecz innowacji w rolnictwie i na obszarach wiejskich* (SIR), którą tworzą ośrodki doradztwa rolniczego oraz Centrum Doradztwa Rolniczego. W jednostkach doradztwa rolniczego zatrudnieni są tzw. brokerzy innowacji i koordynatorzy Sieci, którzy aktywnie działają na rzecz identyfikacji rozwiązań innowacyjnych i ich

promocji w praktyce rolniczej oraz kontaktują ze sobą (sieciąją) osoby i podmioty zainteresowane wdrażaniem innowacji. Efektem tych działań są m.in. powstające w coraz większej liczbie tzw. grupy operacyjne, skupiające praktyków, naukowców i doradców, które pozyskują środki z PROW 2014–2020 na wdrażanie innowacyjnych pomysłów.

W 2016 r. nastąpiło przejście ODR pod nadzór Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Pozwoliło to na ukierunkowywanie działalności tych instytucji na najważniejsze zadania – wynikające z priorytetów polityki rolnej i z aktualnej sytuacji w rolnictwie – oraz na usprawnienie wymiany informacji pomiędzy jednostkami doradztwa, instytutami badawczymi, Agencją Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa (ARiMR) i innymi jednostkami nadzorowanymi przez Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Dzięki temu obecnie państwowe doradztwo stanowi kluczowy element *Systemu Wiedzy i Innowacji Rolniczej* (AKIS) w Polsce, tworząc „pomost” pomiędzy rolnikami i pozostałymi uczestnikami systemu wymiany wiedzy i innowacji.

Reasumując, przez 20 lat członkostwa w UE państwowe

doradztwo rolnicze aktywnie wspierało rolników w podnoszeniu konkurencyjności ich gospodarstw, gospodarowaniu zgodnie z wymogami WPR i wprowadzaniu innowacyjnych rozwiązań. Doradztwo aktywnie włączyło się też w takie wyzwania, jak gospodarowanie wodą na obszarach wiejskich (m.in. poprzez wspieranie lokalnych partnerstw wodnych), rozwój krótkich łańcuchów żywnościowych (w tym poprzez stworzenie ogólnopolskiej platformy *Polski e-bazarek*), edukację najmłodszych (sieć zagród edukacyjnych), rozwój rolnictwa społecznego (wsparcie tworzenia gospodarstw opiekuńczych).

Przez ostatnie 20 lat zmieniały się nie tylko zadania państwowego doradztwa, ale też i formy pracy doradczej: obecnie coraz szerzej oferowane są elektroniczne usługi doradcze i zdalne szkolenia.

Jednostki doradztwa stawiają także na praktyczne formy upowszechnienia i wzajemnego uczenia się rolników od rolników, coraz szerzej angażując się w organizację wydarzeń polowych (w tym corocznych *Krajowych Dni Pola*) i tworzenie Sieci gospodarstw demonstracyjnych.

Zadania doradztwa rolniczego stale się poszerzają, a nowe wyzwania dla rolników stają się wyzwaniami dla doradztwa i doradców, którzy na co dzień towarzyszą rolnikom i mieszkańcom obszarów wiejskich. Wzmacnianie doradztwa pozostaje więc priorytetem MRiRW, aby zapewnić wszystkim zainteresowanym szeroki dostęp do informacji, wiedzy i obiektywnych usług doradczych.

**Departament Innowacji, Cyfryzacji
i Transferu Wiedzy
MRiRW
tel. 22 623 12 22 53**

Zdjęcia: scharfsinn86-, Monopoly919-,
scharfsinn86.Stock.adobe.com,
KPODR w Minikowie

Jednostki doradztwa rolniczego stawiają na praktyczne formy upowszechnienia i wzajemnego uczenia się rolników od rolników, coraz szerzej angażując się w organizację wydarzeń polowych, w tym corocznych *Krajowych Dni Pola*

Polska żywi Europę

Okres przynależności Polski do Unii Europejskiej zaznaczył się niespotykanym w historii rozwojem polskiego przemysłu spożywczego. Akcesja do UE zapewniła polskim producentom żywności swobodny dostęp do jednolitego rynku, a Polska umocniła się na pozycji jednego z największych producentów żywności wśród krajów Unii Europejskiej. Od 2004 do 2023 r. wartość polskiego eksportu artykułów rolno-spożywczych wzrosła blisko 10-krotnie. Wsparcie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego w Polsce jest nakierowane przede wszystkim na rozwój mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP).

Akcesja do Unii Europejskiej zapewniła polskim producentom żywności swobodny dostęp do jednolitego rynku, liczącego ponad 500 mln konsumentów. Zwiększyła się również możliwość ekspansji na inne rynki, w tym – dzięki zawierającym przez UE umowom o wolnym handlu – na rynki krajów trzecich. Ponadto dzięki wsparciu sektora rolno-spożywczego w ramach Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) i umiejętnemu wykorzystaniu przyznanych środków, a także dostosowaniu do wymagań i standardów jakościowych obowiązujących na wspólnym rynku UE, nastąpił bardzo dynamiczny wzrost produkcji. W latach 2004–2022 wartość

produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego (tj. artykułów spożywczych i napojów) wzrosła w cenach bieżących ponad trzykrotnie (ze 113,5 do 401,3 mld zł).

Branża rolno-spożywcza stała się istotnym stymulatorem wzrostu gospodarczego i jedną z niewielu gałęzi gospodarki o dodatnim saldzie wymiany handlowej, które systematycznie rośnie od 2004 r. Jest to możliwe dzięki produktom wysokiej jakości, konkurencyjnym cenom oraz dostosowaniu oferty handlowej do zróżnicowanych wymagań odbiorców w UE i w krajach trzecich. Intensyfikacji wymiany handlowej sprzyja także zniesienie barier celnych i pozataryfowych.

■ Wzrost eksportu polskiej żywności

Szybki rozwój przemysłu spożywczego w Polsce w okresie członkostwa w Unii Europejskiej wynikał z dynamicznie zwiększającego się eksportu polskiej żywności, głównie do krajów UE, a także do krajów trzecich. Potwierdzeniem tego jest obecnie drugi po Holandii, najwyższy w całej UE, dodatni bilans handlu zagranicznego towarami rolno-spożywczymi. W 2023 r. dodatni bilans oprócz Polski miało jeszcze tylko 10 innych państw UE.

Od 2004 do 2023 r. wartość polskiego eksportu artykułów rolno-spożywczych wzrosła blisko 10-krotnie, z 5,2 do 51,8 mld euro.

Wartość dodatniego salda obrotów handlowych na przestrzeni ostatnich 20 lat zwiększyła się ponad 20-krotnie, osiągając w 2023 r. poziom 18,6 mld euro, co oznaczało, że w 2023 r. saldo handlowe było czterokrotnie wyższe niż cały eksport rolno-spożywczy przed polskim członkostwem w UE.

W wyniku zaistniałych zmian Polska umocniła się na pozycji jednego z największych producentów żywności wśród krajów Unii Europejskiej (za Niemcami, Francją, Włochami i Hiszpanią).

■ Sprzedaż polskiej żywności na rynki UE

Sprzedaż na rynki Unii Europejskiej stała się głównym źródłem rosnącej nadwyżki w handlu rolno-spożywczym Polski. Udział UE w polskim handlu żywnością w 2004 r. był na poziomie około 66 proc., natomiast obecnie jest to 73 proc. Udział jest znaczący, chociaż należy również uwzględnić, że po 2004 r. do UE dołączyły kolejne państwa, takie jak: Bułgaria i Rumunia w 2007 r. oraz Chorwacja w 2013 r., natomiast w 2020 r. z UE wystąpiła Wielka Brytania.

Głównym odbiorcą polskich artykułów rolno-spożywczych niezmienne od lat pozostają Niemcy. Na ten rynek trafiało i trafia ponad 1/4 całego polskiego eksportu artykułów rolno-spożywczych. Wartość polskiej sprzedaży na niemiecki rynek na przestrzeni ostatnich 20 lat wzrosła z 1,34 mld euro w 2004 r. do około 13,3 mld euro w 2023 r., czyli 10-krotnie.

W czołówce największych odbiorców artykułów rolno-spożywczych są również Wielka Brytania, Holandia, Francja, Włochy, Republika Czeska oraz Hiszpania. Oczywiście polska żywność trafia także na rynki pozostałych państw europejskich.

■ Eksportowane produkty

Od samego początku członkostwa w Unii Europejskiej największy udział w polskim eksporcie żywności miały m.in. takie produkty, jak: mięso drobiowe, mięso wołowe, sery, soki owocowe (głównie sok jabłkowy), czekolada i wyroby zawierające kakao, wyroby piekarnicze (głównie wafle i herbatniki), mrożone owoce, mleko w proszku oraz mięso wieprzowe. Obecnie

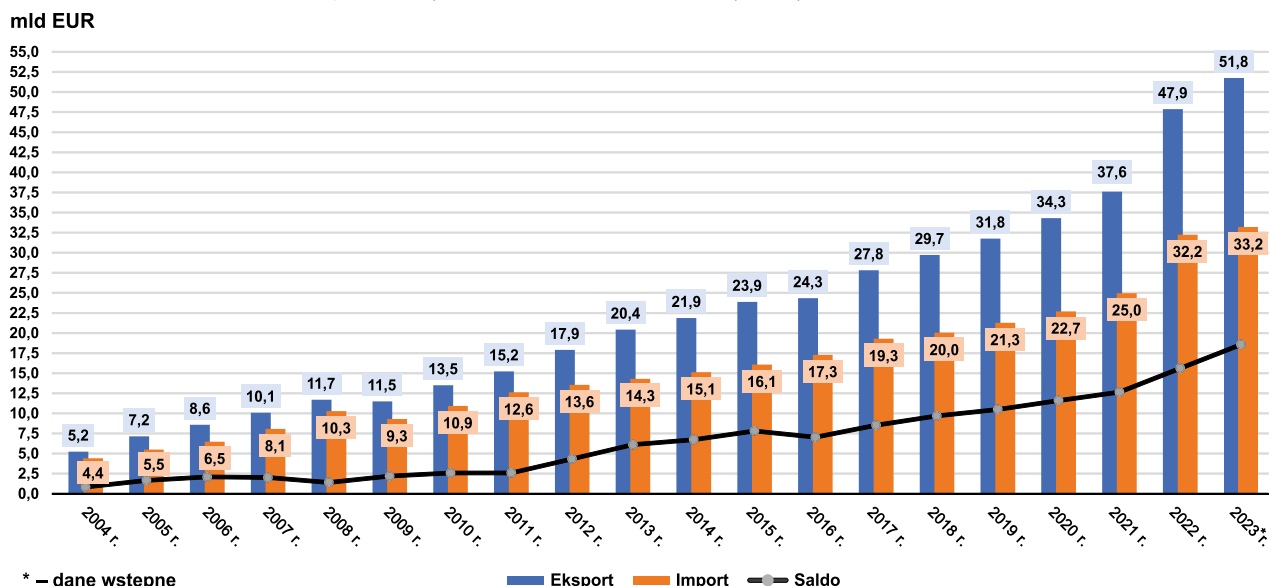
eksportuje się także znaczące ilości pszenicy i kukurydzy, ryb i filetów rybnych, przetworzonego mięsa, cukru, jaj oraz jabłek.

Należy również zwrócić uwagę, że eksport odpowiada za zagospodarowanie znaczącej części produkowanej w Polsce żywności, np. w przypadku mięsa drobiowego jest to ponad 65 proc., mleka – ponad 30 proc., zbóż – 26 proc., zaś mięsa wołowego – nawet 80 proc. Udział eksportu w produkcji sprzedanej przemysłu spożywczego w latach 2004–2022 zwiększył się z ok. 18 do 49 proc.

Polska stała się jednym z największych producentów i eksporterów zbóż w UE, głównie kukurydzy i pszenicy. W 2023 r. wyeksportowano z Polski rekordowe 13,6 mln ton zbóż, z czego około 60 proc. trafiło na rynki państw UE, w tym m.in. do Niemiec, Holandii, Hiszpanii oraz Belgii. Z państw europejskich spoza UE dużym odbiorcą zbóż była Wielka Brytania.

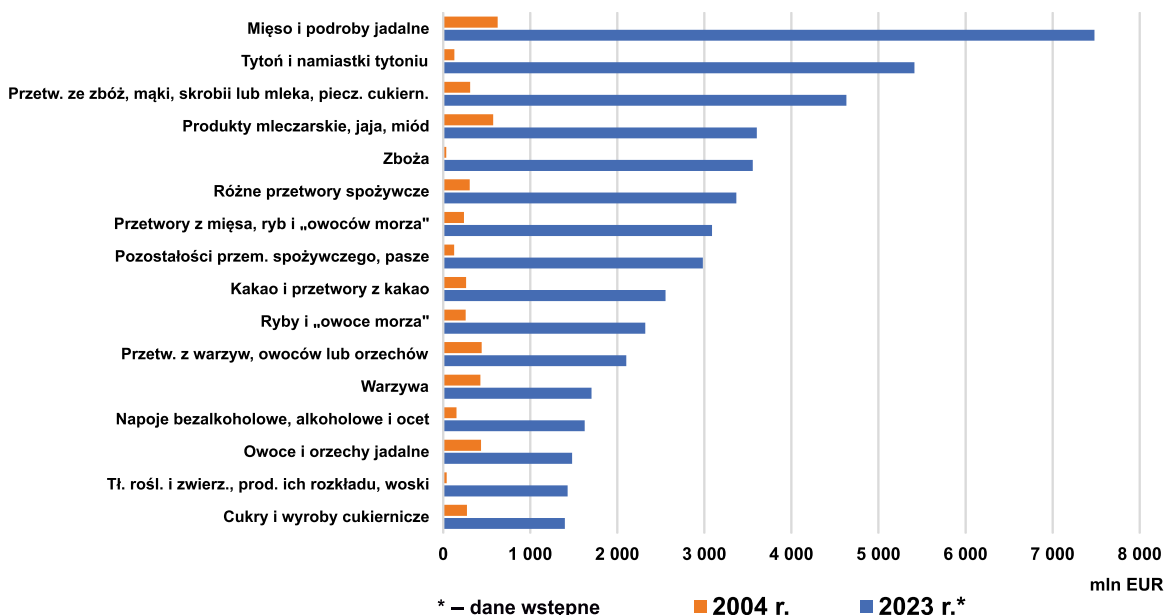
Polska jest również trzecim po Francji i Niemczech producentem cukru oraz czwartym jego eksporterem w UE. Najwięcej cukru trafiało z Polski do Niemiec, Wielkiej

Handel zagraniczny produktami rolno-spożywczymi Polski (w mld euro)

Źródło: Obliczenia IERIGŻ-PIB na podstawie danych GUS

Porównanie wartości polskiego eksportu głównych grup towarowych w latach 2004 i 2023

Brytanii (poza UE), Włoch, Węgier, Holandii, Rumunii oraz Republiki Czeskiej.

Produkcja surowca mlecznego w Polsce w latach 2004–2023 wzrosła z 11,8 do 15 mln ton, a skup mleka przez sektor przetwórczy wzrósł z 9 do 13 mln ton. Zwiększona towarowość, przy jednoczesnym 1,5-krotnym wzroście spożycia produktów mleczarskich, gwarantuje samowystarczalność produkcji przetworów mlecznych na poziomie ok. 124 proc. Przełożyło się to na ok. sześciokrotny wzrost poziomu polskiego eksportu w ujęciu ilościowym oraz ok. czterokrotny wzrost dodatniego salda w handlu zagranicznym. Polska jest również w gronie siedmiu największych eksporterów produktów mlecznych w UE. Polskie produkty mleczne cieszyły się – spośród państw europejskich – największym uznaniem w Niemczech, Litwie, Holandii, Rumunii, Republice Czeskiej, Wielkiej Brytanii oraz we Włoszech.

W okresie ostatnich 20 lat Polska stała się także potęgą europejskiej produkcji mięsa drobiowego. W minionym okresie produkcja mięsa drobiowego w Polsce wzrosła

z 916 tys. w 2004 r. do 3100 tys. ton w roku 2023. Od 2014 r. Polska jest największym producentem tego rodzaju mięsa w UE i drugim, po Holandii, jego eksporterem. Taki wzrost produkcji był możliwy jedynie w warunkach otwartego rynku UE. Do wzrostu produkcji przyczyniła się struktura sektora drobiarskiego z wysoką specjalizacją i koncentracją. W okresie ostatnich 20 lat wielkość i wartość eksportu mięsa drobiowego z Polski wzrosła odpowiednio z 115,1 tys. ton w 2004 r. do 1646,0 tys. ton w 2023 r. oraz z 242,2 mln euro w 2004 r. do 4094 mln euro w 2023 r. Głównymi odbiorcami polskiego mięsa drobiowego w Europie były Niemcy, Holandia, Wielka Brytania, Francja, Republika Czeska Hiszpania, Słowacja oraz Ukraina.

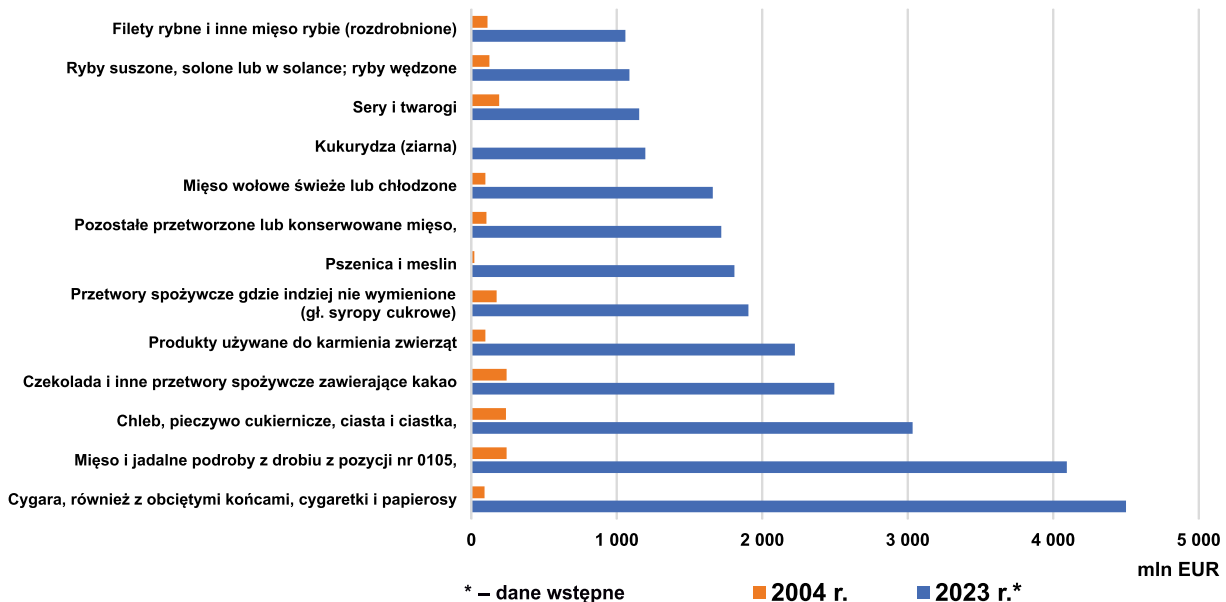
Po wejściu Polski do UE nastąpił dynamiczny wzrost eksportu wołowiny. Na przestrzeni lat 2004–2023 wartość polskiego eksportu sektora wołowiny wzrosła ponad ośmiokrotnie, osiągając rekordową wartość 2242,6 mln euro, podczas gdy ilościowo eksport ten wzrósł ponad pięciokrotnie, do 411,4 tys. ton (w masie tuszy).

Chociaż polska wołowina jest eksportowana przede wszystkim na rynki UE, staje się stopniowo coraz bardziej rozpoznawalna na rynkach pozaunijnych. Polska wołowina przez długi czas konkurowała na rynkach zagranicznych ceną, obecnie akcent kładzie się na konkurowanie jakością, przy uwzględnieniu podwyższonych warunków dobrostanu. Najwięcej polskiej wołowiny można znaleźć we Włoszech, w Niemczech, Holandii, Hiszpanii Francji, Wielkiej Brytanii, a także w Grecji.

Od momentu przystąpienia Polski do UE również sektor owoców i warzyw zaczął dynamicznie się rozwijać, m.in. dzięki jego wysokiej konkurencyjności względem pozostałych państw UE. Obecnie z produkcją owoców na poziomie 4–5 mln ton rocznie i warzyw znacznie przekraczającym 5 mln ton rocznie Polska jest w UE trzecim największym producentem owoców i czwartym największym producentem warzyw. Nasz kraj zajmuje pierwsze miejsce w UE pod względem wielkości zbiorów jabłek, wiśni, porzeczek, malin, kapusty czy pieczarek. Jesteśmy także europejskim liderem

Porównanie wartości polskiego eksportu głównych artykułów rolno-spożywczych w latach 2004 i 2023

w uprawie borówek wysokich, truskawek i pomidorów.

Niewątpliwie najważniejsze miejsce w strukturze upraw owoców w Polsce mają jabłka. Polska odpowiada za ponad 1/3 unijnej produkcji jabłek. Od akcesji do UE produkcja jabłek w Polsce rośnie: w 2004 r. wynosiła 2,5 mln ton, a w rekordowym pod względem zbiorów 2022 r. przekroczyła 4,3 mln ton. Duża skala produkcji oraz różnorodność odmian sprzyjają wzrostowi eksportu tych owoców. Pomimo utraty w 2014 r. największego zagranicznego rynku zbytu, tj. Federacji Rosyjskiej, wielkość wywozu polskich jabłek na przestrzeni ostatnich 20 lat uległa podwojeniu.

Dużym uznaniem odbiorców zagranicznych cieszą się również polskie pieczarki, których produkcja od momentu akcesji podwoiła się, a wpływy z wywozu pieczarek i ich przetworów zwiększyły się ponad czterokrotnie.

Skala produkcji owoców i warzyw w Polsce przekłada się również bezpośrednio na ich eksport. Polska jest liderem wśród państw UE w eksporcie mrożonych owoców (głównie truskawek, malin oraz

wiśni) oraz pieczarek. Jest także drugim po Holandii największym eksporterem jabłek oraz trzecim eksporterem borówek.

Wpływy z eksportu polskich owoców i warzyw oraz ich przetworów wzrosły z ok. 1 mld euro w 2004 r. do ponad 4,2 mld euro w 2023 r., a głównymi ich odbiorcami są państwa UE, w tym m.in. Niemcy, Francja, Rumunia, Holandia, Republika Czeska, Włochy, Belgia i Słowacja. Z pozostałych państw europejskich niebędących członkami UE polskie owoce i warzywa były sprzedawane do Białorusi, Wielkiej Brytanii oraz Ukrainy.

■ Wsparcie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego ze środków publicznych

Dynamiczny rozwój polskiego przemysłu spożywczego oraz wzrost eksportu polskich produktów rolno-spożywczych były możliwe dzięki modernizacji przetwórstwa rolno-spożywczego w Polsce przy wykorzystaniu środków publicznych, w tym środków pochodzących z Unii Europejskiej.

Wsparcie rozwoju przetwórstwa rolno-spożywczego w Polsce

nakierowane jest przede wszystkim na rozwój mikro-, małych i średnich przedsiębiorstw (MŚP), które należą do polskiego kapitału i są głównym odbiorcą produktów rolnych wytwarzanych przez lokalnych producentów. Zakłady przetwórstwa rolno-spożywczego korzystały ze wsparcia na przetwarzanie i wprowadzanie do obrotu produktów rolnych w ramach Sektorowego Programu Operacyjnego SPO-ROL 2004–2006 (1700 mln zł), PROW 2007–2013 (3510 mln zł), PROW 2014–2020 (2260 mln zł).

Obecnie realizowane są instrumenty pomocowe na kwotę ponad 4,5 mld zł dla sektora rolno-spożywczego w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO). Działania wspierające sektor przetwórczy oraz krótkie łańcuchy dostaw żywności będą kontynuowane w ramach Planu Strategicznego WPR 2023–2027.

Departament Rynków Rolnych
i Transformacji Energetycznej
Obszarów Wiejskich
MRiRW

tel. 22 623 18 45

Zdjęcia: Patryk Michalski-, Kombajn-, Monika-,
M.studio.Stock.adobe.com, Fotolia

20 lat wsparcia rolnictwa ekologicznego

Polska już w 2004 r. wdrożyła w pełni unijny system kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym. Uruchomiono mechanizmy wsparcia dla rolnictwa i produkcji ekologicznej. Najważniejszym było wsparcie dla rolników do powierzchni użytków rolnych objętych systemem produkcji ekologicznej z unijnych środków Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW). Rolnicy ekologiczni otrzymali zarówno wsparcie finansowe, jak i dostęp do źródeł wiedzy o tym, jak efektywnie i bezpiecznie prowadzić produkcję ekologiczną. Mechanizmy te, choć z wieloma zmianami, funkcjonują do dzisiaj.

Od 2004 r. powierzchnia upraw ekologicznych w Polsce wzrosła z 82,7 do 636,1 tys. ha w 2023 r. Jednocześnie liczba gospodarstw ekologicznych wzrosła z 3705 do 23 950. Obserwuje się stały i niezachwiany rozwój przetwórstwa ekologicznego, a na półkach sklepowych dostępny jest coraz szerszy asortyment produktów ekologicznych. Świadczy to nie tylko o trafnie podjętych decyzjach dotyczących wsparcia, lecz także o wzroście świadomości i odpowiedzialności konsumentów za stan środowiska. To właśnie oni swoimi decyzjami zakupowymi najbardziej wspierają rozwój produkcji ekologicznej w Polsce.

■ Początki

System kontroli i certyfikacji produkcji ekologicznej w Polsce powstał jeszcze przed akcesją Polski do Unii Europejskiej. To, że przepisy nie były wspólne nie oznacza, że polska produkcja ekologiczna różniła się od wymogów stosowanych przez rolników unijnych – polskie wymogi, zapisane w obowiązującym wówczas prawie były tożsame ze standardami stosowanymi w UE i dzięki temu już od chwili wejścia Polski w struktury Unii, nasze

rolnictwo ekologiczne spełniało obowiązujące wówczas wymogi unijne.

Polska już w 2004 r. wdrożyła w pełni unijny system kontroli i certyfikacji w rolnictwie ekologicznym. Podpisana 20 kwietnia 2004 r. ustawa o rolnictwie ekologicznym spełniła wymagania przyjęte w Rozporządzeniu Rady EWG 2092/91 z 24 czerwca 1991 r. w sprawie produkcji ekologicznej produktów rolnych oraz znakowania produktów rolnych i środków spożywczych (Dz. Urz. UE L 198 z 22.7.1991, s. 1 z późn. zm.), które od ponad dekady było podstawą funkcjonowania rolnictwa ekologicznego w UE.

Wraz z przyjęciem ustawy z 2004 r. uruchomiono mechanizmy wsparcia dla rolnictwa i produkcji ekologicznej. Koszty kontroli i certyfikacji produkcji ekologicznej zostały objęte dofinansowaniem, uruchomiono dofinansowanie do badań naukowych nakierowanych na rozwój produkcji ekologicznej oraz wykazy środków do produkcji, z których rolnicy mogą dowiedzieć się, jakie środki ochrony roślin oraz nawozy mogą stosować. Najważniejszym jednak mechanizmem było wsparcie dla rolników do powierzchni użytków rolnych

objętych systemem produkcji ekologicznej z unijnych środków Planu Rozwoju Obszarów Wiejskich (PROW) na lata 2004–2006 w ramach działania 4. „Wspieranie przedsięwzięć rolno-środowiskowych i poprawy dobrostanu zwierząt” z Pakietu 2 – „Rolnictwo ekologiczne”. Tym samym rolnicy ekologiczni otrzymali wsparcie finansowe oraz dostęp do informacji, jak efektywnie i bezpiecznie prowadzić produkcję ekologiczną.

■ Poprawa standardów kontroli jakości

28 czerwca 2007 r. uchwalone zostało Rozporządzenie Rady nr 834/2007 w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie (EWG) nr 2092/91. W związku ze zmianą przepisów unijnych 25 czerwca 2009 r. (Dz. U. 2009 poz. 975) została przyjęta nowa ustawa o rolnictwie ekologicznym, wdrażająca przepisy unijne do krajowego porządku prawnego.

Jedną z najważniejszych dla rolników i konsumentów zmianą było wprowadzenie wspólnego katalogu zawierającego opis działań minimalnych, które jednostki certyfikujące zobowiązane były stosować względem stwierdzonych w ramach sprawowanej kontroli producentów nieprawidłowości. Oznaczało to, że wszystkie jednostki certyfikujące w przypadku stwierdzenia określonej nieprawidłowości u producentów ekologicznych musiały stosować konkretne sankcje – przykładowo ostrzeżenie lub zawieszenie czy cofnięcie certyfikatu producenta. Wprowadzone zmiany znacząco poprawiły standardy kontroli, ujednoliciły go i dały

gwarancję jakości żywności ekologicznej dla konsumentów.

Nowe przepisy wprowadziły ponadto urzędowe poświadczenie kompetencji inspektorów rolnictwa ekologicznego. Każda osoba zajmująca się kontrolą i certyfikacją produkcji ekologicznej musiała i nadal musi zdać egzamin państwowy weryfikujący jej kompetencje. Dzięki temu w systemie przestały funkcjonować osoby bez wystarczającej wiedzy i umiejętności do prowadzenia kontroli. Mechanizm ten został pozytywnie przyjęty przez rolników i producentów. Tym samym poprawiła się ochrona konsumentów i producentów przed nieuczciwymi praktykami.

■ Ramowy Plan Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce

Kolejnym działaniem wspierającym rolnictwo ekologiczne w Polsce było przygotowanie przez MRiRW i przyjęcie pierwszego Ramowego Planu Działań dla Żywności i Rolnictwa Ekologicznego w Polsce. Plan ten, w opracowaniu którego uczestniczyły wszystkie zainteresowane podmioty, nakreślał kompleksowy plan postępowania MRiRW oraz organów podległych i nadzorowanych, mający na celu rozwój sektora produkcji ekologicznej. Z wieloma modyfikacjami, jest wciąż realizowany, a o jego efektach świadczy stałe zwiększanie się wartości rynku produkcji ekologicznej w Polsce.

■ Edukacja konsumentów

W ostatnich 20 latach polskie rolnictwo ekologiczne otrzymywało wsparcie w ramach działań informacyjno-promocyjnych

i edukacyjnych MRiRW. Wprowadzono konkurs na najlepsze gospodarstwo ekologiczne, w ramach którego wybierane są najlepsze gospodarstwa ekologiczne w kraju.

Logo produkcji ekologicznej ułatwia konsumentom rozpoznanie produktów ekologicznych i pomaga rolnikom we wprowadzaniu ich do obrotu w całej UE

Informacja o tych gospodarstwach i wiedza, którą zdobyli ich właściciele, jest udostępniana do publicznej wiadomości. Warto wiedzieć, że Komisja Europejska uruchomiła analogiczny konkurs na poziomie UE dopiero kilkanaście lat później.

Ministerstwo prowadzi również szeroko zakrojone, ogólnopolskie działania informacyjno-promocyjne o produkcji ekologicznej, skierowane do konsumentów. Głównym celem było i jest poszerzenie wiedzy konsumentów o tym, czym jest produkcja ekologiczna i jak pozytywnie wpływa ona na nas, nasze środowisko, dobrostan zwierząt oraz stan zasobów wodnych. Działania informacyjno-promocyjne, zwiększając świadomość konsumentów, zwiększyły także popyt na produkty ekologiczne na rynku. Niewątpliwie wsparło to rozwój sektora produkcji ekologicznej.

Uruchomiono także działania edukacyjne skierowane do dzieci w celu zwiększenia świadomości o produkcji ekologicznej wśród najmłodszych. Dzieci przedszkolne, w ramach kampanii „Skąd się biorą

produkty ekologiczne”, uczestniczyły w specjalnie dla nich przygotowanych zajęciach, podczas których rozdawane były książeczki o tematyce produkcji ekologicznej i higieny zdrowia. Wraz z książeczkami przygotowano także film dla najmłodszych. Materiały są dostępne na stronie MRiRW.

Wspólnie z organami odpowiedzialnymi za edukację MRiRW przygotowało ponadto materiały o produkcji ekologicznej do wykorzystania w edukacji młodzieży szkolnej, wspierające nauczycieli podczas prowadzonych przez nich zajęć. Pośrednio działania te podno-

szą popyt na rynku na produkty ekologiczne, co również wspiera rozwój sektora produkcji ekologicznej w Polsce.

Na podstawie prowadzonych od 20 lat badań przygotowano i opublikowano metodyki produkcji ekologicznej. Są to przystępne opracowania zawierające konkretną wiedzę o tym, jak efektywnie i skutecznie prowadzić produkcję ekologiczną. Nie jest to zadanie proste, gdyż liczne ograniczenia, jak przykładowo zakaz stosowania szerokiego spektrum chemicznych środków do produkcji czy antybiotyków, powodują, iż produkcja ekologiczna nie należy do łatwych. Wiedza o tym, jak korzystać z dostępnych środków i dopuszczonych metod produkcji, znacząco wspiera rolników ekologicznych w realizacji ich codziennej pracy. Większość materiałów jest udostępniona na stronie MRiRW.

■ Nowa ustawa – wsparcie dla rolników i producentów

1 stycznia 2022 r. w UE zaczęło obowiązywać Rozporządzenie

Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/848 z 30 maja 2018 r. w sprawie produkcji ekologicznej i znakowania produktów ekologicznych i uchylające rozporządzenie Rady (WE) nr 834/2007. 23 czerwca 2022 r. została podpisana nowa ustawa o rolnictwie ekologicznym i produkcji ekologicznej (Dz. U. 2022 poz. 1370).

Najważniejszymi rozwiązaniami wspierającymi rolników i producentów ekologicznych, wprowadzonymi polską ustawą, było m.in. zwiększenie stawek wsparcia do wykorzystania ekologicznego materiału siewnego oraz ułatwienia w stosowaniu środków do produkcji ekologicznej, dopuszczonych w innych państwach członkowskich. Nowa ustawa zmniejszyła także obciążenia administracyjne rolników.

Jednocześnie po raz pierwszy od początku istnienia systemu rolnictwa ekologicznego wsparciem objęto utrzymanie zwierząt. Należy pamiętać, że minimalne standardy utrzymania zwierząt w produkcji ekologicznej przewyższają standardy ogólne, co powoduje dodatkowe obciążenia i nakłady pracy po stronie rolników. Ich ciężka praca spotkała się więc z uznaniem i w ramach nowych mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej otrzymują oni wsparcie za utrzymywanie zwierząt w warunkach podwyższonego dobrostanu na uproszczonych zasadach.

■ Nowe cele polityki UE

W ostatnich latach przyjęto nowe cele polityki UE w obszarze rolnictwa, w tym w szczególności Strategię „Od pola do stołu” („Farm to Fork”), w ramach której państwa członkowskie zgodziły się wspólnie realizować cel rozwoju sektora produkcji ekologicznej. Ustanowienie tego celu stanowiło swoiste zobowiązanie państw członkowskich do zwiększenia działań wspierających

rozwój sektora produkcji ekologicznej. Przygotowano najbardziej kompleksowy spójny system wsparcia rolników, producentów i dystrybutorów produktów ekologicznych, uwzględniający zarówno stronę podażową, jak i popytową.

■ Dostępne formy wsparcia

Rolnicy obecnie mogą liczyć na różnorodne formy wsparcia, które obejmuje m.in.:

- dofinansowanie kosztów kontroli gospodarstw ekologicznych;
- dopłaty do powierzchni upraw objętych systemem produkcji ekologicznej;
- wsparcie na rozpoczęcie i rozwój przetwórstwa na poziomie gospodarstwa;
- wsparcie na rozbudowę budynków i parku maszyn.

Przetwórcy i dystrybutorzy mogą zaś liczyć na pomoc w zakresie:

- rozpoczęcia lub zwiększenia produkcji ekologicznej;
- podjęcia działań informacyjnych i promocyjnych oraz wspierających rozwój kanałów dystrybucji.

Można powiedzieć, że dostępne mechanizmy wsparcia i środki przeznaczone na rozwój sektora produkcji ekologicznej w Polsce, a także działania informacyjne, promocyjne i edukacyjne nigdy w naszej historii nie były aż tak znaczne. Wszystko to ma na celu wsparcie rolników ekologicznych, którzy swoją codzienną trudną pracą dostarczają konsumentom żywność najwyższej jakości, chroniąc jednocześnie nasze wspólne dobro, którym jest bezpieczne środowisko.

■ Budowa marki polskiej żywności w kraju i za granicą

Sukces polskiego rolnictwa, przetwórstwa i handlu w dużej mierze jest możliwy dzięki promowaniu marki polskiej żywności wysokiej jakości, w tym regionalnej, tradycyjnej i ekologicznej, na krajowych, europejskich i światowych rynkach

zbytu. Jest to jedno z priorytetowych zadań resortu rolnictwa.

Mając na uwadze coraz większe zainteresowanie krajowych i zagranicznych konsumentów polskimi produktami rolno-spożywczymi i obierając sobie za cel zwiększenie rozpoznawalności polskich produktów żywnościowych, wszystkie działania promocyjne prowadzone przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa (KOWR), realizowane są w ramach spójnej i jednolitej strategii komunikacji. Ma ona zwiększyć siłę i efektywność realizowanych działań informacyjnych i promocyjnych.

W celu zwiększenia konkurencyjności polskiego sektora rolno-spożywczego realizowane są działania mające na celu promocję produktów rolno-spożywczych. Organizowane są m.in. stoiska informacyjno-promocyjne podczas krajowych i zagranicznych wydarzeń wystawienniczo-targowych oraz ogólnopolskie kampanie informacyjno-edukacyjne. Dzięki temu zarówno w kraju, jak i za granicą budowana jest silna i rozpoznawalna marka polskiej żywności.

Na rynku krajowym pod hasłem „Kupuj świadomie” resort rolnictwa prowadzi działania informacyjno-edukacyjne upowszechniające wiedzę o żywności wytwarzanej m.in. w ramach systemów jakości żywności, takich jak: produkcja ekologiczna, Chroniona Nazwa Pochodzenia, Chronione Oznaczenie Geograficzne, Gwarantowana Tradycyjna Specjalność, a także wyróżnionej znakiem Poznaj Dobrą Żywność.

Celem prowadzonych działań jest poszerzenie wiedzy i świadomości konsumenckiej oraz zachęcenie producentów do inwestowania w jakość wytwarzanych produktów. Realizowane na poziomie ogólnopolskim, regionalnym i lokalnym działania mają również

za zadanie zwiększenie spożycia żywności produkowanej w kraju, a przez to wzrost konkurencyjności polskich produktów rolno-spożywczych. Za każdym znakiem i certyfikatem, którego logotyp jest zamieszczony na opakowaniu, kryje się ważna dla konsumenta informacja wskazująca na pochodzenie, warunki uprawy lub hodowli czy sposób wytworzenia. W kampanii „Kupuj świadomie” resort rolnictwa wskazuje, jakich certyfikatów i oznaczeń szukać na produktach i jak te informacje odczytywać.

Te działania to istotne wsparcie rozwoju krajowego i europejskiego rynku żywności wysokiej jakości. Przekonujemy konsumentów, że ich wybór ma ogromne znaczenie. Edukujemy w zakresie świadomych decyzji zakupowych oraz zwracania uwagi na informacje zawarte na etykietach produktów spożywczych.

Dzięki podejmowanym przez MRiRW i KOWR działaniom w kierunku otwierania kolejnych rynków zbytu dla polskich produktów Polska znajduje się obecnie w czołówce unijnych eksporterów żywności. Krajowi przedsiębiorcy coraz częściej sprzedają swoje produkty poza kraje UE i państwa sąsiadujące. Polska żywność znajduje licznych nabywców zarówno na wymagających rynkach europejskich, jak i w krajach trzecich, a jej wysoka jakość jest znana i doceniana na znaczących rynkach światowych.

W celu podtrzymania tej tendencji resort rolnictwa od lat realizuje liczne działania dostosowane do potrzeb sektora rolno-spożywczego. Istotnym elementem prowadzonych aktywności jest spójna i nowoczesna komunikacja marki polskiej żywności za pomocą hasła „Poland tastes good”, mająca za zadanie zwiększenie jej rozpoznawalności na priorytetowych rynkach zagranicznych. Efektem prowadzonej polityki ma być również

zwiększenie wolumenu eksportu polskich produktów oraz dywersyfikacja i otwieranie nowych rynków zbytu, ze szczególnym uwzględnieniem rynków państw trzecich o największym potencjale wzrostu. Prowadzone przez resort rolnictwa działania promocyjne koncentrują się na rynkach Bliskiego Wschodu, Azji, Afryki, Ameryki Północnej, a także na kluczowych dla Polski rynkach europejskich. Są to rynki perspektywiczne, odznaczające się dużym potencjałem i otwartością na nowe produkty.

Polska aktywnie uczestniczy w unijnym systemie Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych i Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności

Prowadzone działania informacyjno-promocyjne niewątpliwie wspomagają i stabilizują wolumen eksportu polskiej żywności. Wpływają również stymulująco na

pozyskiwanie nowych rynków zbytu dla polskiej żywności.

■ Produkty regionalne i tradycyjne

Polska również aktywnie uczestniczy w unijnym systemie Chronionych Nazw Pochodzenia, Chronionych Oznaczeń Geograficznych i Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności. Do chwili obecnej w systemie Chronionych Nazw Pochodzenia (ChNP), Chronionych Oznaczeń Geograficznych (ChOG) oraz Gwarantowanych Tradycyjnych Specjalności (GTS) zarejestrowano 49 nazw polskich produktów rolnych i środków spożywczych oraz napojów spirytusowych (np.: oscypki, rogale świętomarcińskie, suska sechlońska, jabłka grójeckie czy słynna Polska Wódka). Oznaczenia poświadczają autentyczność danego produktu. Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz marszałkowie województw prowadzą także Listę Produktów Tradycyjnych, na której przez blisko 20 lat zgromadzono informacje o ponad 2000 produktów tradycyjnych.

Łączną wartość sprzedaży produktów zarejestrowanych w systemie jakości żywności szacuje się w Unii Europejskiej na około 15 mld euro, co odpowiada około 2,5 proc. wydatków na żywność w Unii Europejskiej.

Również producenci uczestniczący w systemach jakości żywności uzyskują wsparcie ze środków unijnych. W Programach Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2007–2014 i 2014–2020 przeznaczono na ich rozwój ok. 55 mln euro. Na wsparcie systemów jakości żywności w Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej (WPR) na lata 2023–2027 przeznaczono 58 mln euro.

**Departament Rolnictwa
Ekologicznego
i Jakości Żywności MRiRW
tel. 22 623 16 32**

20 lat zdrowia roślin

Dzień 1 maja 2004 r. to nie tylko pamiętna dla Polaków data przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. To tego dnia także, na mocy ustawy z 18 grudnia 2003 r. o *ochronie roślin*, powstała Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), łącząc dotychczasowe struktury dwóch Inspekcji: Nasiennej oraz Ochrony Roślin.

W obszarze zdrowia roślin korzyści wynikające z akcesji Polski do UE związane są z przede wszystkim z dostępem dla polskich producentów i przedsiębiorców do wspólnego rynku. Jednocześnie zapewniona jest ochrona terytorium kraju przed zagrożeniami fitosanitarnymi, które mogłyby się pojawić wraz z towarami rolno-spożywczymi importowanymi spoza terytorium Unii.

■ Graniczna kontrola fitosanitarna – nowe wyzwania

Likwidacja granicznej kontroli fitosanitarnej na wewnętrznych granicach Unii wiązała się jednocześnie z wymogiem wzmocnienia przez Polskę takich kontroli na polskiej granicy, będącej jednocześnie zewnętrzną granicą UE. Największym wyzwaniem dla PIORiN było dostosowanie infrastruktury już funkcjonujących punktów wwozu do nowych przepisów, określających minimalne wymogi dla takich punktów.

W sposób ciągły podejmowano szereg działań inwestycyjnych, aby zapewnić inspektorom oddziałów granicznych Wojewódzkich Inspektoratów Ochrony Roślin i Nasiennictwa (WIORiN) właściwe miejsca do wykonywania kontroli. Realizowano zakupy niezbędnego wyposażenia i dokonywano dodatkowego zatrudnienia, aby intensyfikować kontrole. Ponadto, w okresie 20 lat członkostwa Polski w UE powstały nowe punkty kontroli granicznej:

w porcie w Elblągu, na przejściu kolejowym w Siemianówce oraz na lotniskach: Rzeszów-Jasionka, Szczecin-Goleniów.

Na zakres i sposób przeprowadzania granicznej kontroli fitosanitarnej bardzo istotny wpływ miało przyjęcie, a następnie wdrożenie w grudniu 2019 r., nowych przepisów Unii Europejskiej w zakresie zdrowia roślin oraz urzędowych kontroli. W ramach nowych rozwiązań przygotowywano wszystkie jednostki graniczne PIORiN do rejestracji wyników kontroli granicznych w ogólnounijnym systemie TRACES NT, a obecnie wszystkie dokumenty związane ze zgłoszeniem przesyłki, a także wyniki kontroli, są rejestrowane i podpisywane elektronicznie, co przyspiesza w znaczący sposób komunikację między podmiotami a organami PIORiN oraz wymianę informacji z pozostałymi służbami.

■ Paszporty roślin

Przyjmując zasady swobodnego przepływu w obrębie unijnego rynku towarów, w tym także roślinnych, konieczne było wdrożenie systemu urzędowej rejestracji producentów i przedsiębiorców prowadzących produkcję i/lub obrót określonym materiałem roślinnym, w tym przede wszystkim materiałem rozmnożeniowym. Elementem systemu było paszportowanie roślin wprowadzanych do obrotu, gdyż tylko materiał zaopatrzony w taką etykietę (paszport roślin) mógł być

swobodnie przemieszczany w UE. Jednocześnie nowe *Prawo Zdrowia Roślin*, które jest stosowane od grudnia 2019 r., znacząco rozszerzyło zakres podmiotów, które podlegają wpisowi do urzędowego rejestru podmiotów profesjonalnych prowadzonego przez PIORiN.

Rozszerzeniu uległ również zakres materiałów roślinnych, które powinny być zaopatrzone w paszport roślin w trakcie ich przemieszczania na terytorium UE. Tym samym konieczne stało się objęcie urzędową rejestracją dużej liczby podmiotów profesjonalnych, których po wejściu Polski do UE taki obowiązek nie dotyczył. Dodatkowo nowe przepisy z zakresu zdrowia roślin umożliwiły wydawanie paszportów samodzielnie przez upoważnione podmioty profesjonalne, pod nadzorem właściwego WIORiN.

Dzięki szeroko zakrojonym działaniom informacyjnym liczba podmiotów upoważnionych do wydawania paszportów roślin na koniec 2023 r. wynosiła 5307, przy zaledwie 23 na koniec 2018 r.

■ Działania zapobiegające bakteriozie pierścieniowej ziemniaka

Przystępując do Unii Europejskiej, Polska uzyskała dostęp do wspólnego rynku dla ziemniaków, których eksport do Unii Europejskiej był wcześniej niemożliwy. Zasady przemieszczania ziemniaków z Polski do pozostałych państw członkowskich w okresie od akcesji były systematycznie łagodzone. Obecnie polskie sadzeniaki ziemniaka są wprowadzane na wspólny rynek na takich samych zasadach, na jakich odbywa się obrót sadziamiakami wyprodukowanymi w innych państwach członkowskich.

W dniu przystąpienia Polski do Unii Europejskiej powstała Państwowa Inspekcja Ochrony Roślin i Nasiennictwa (PIORiN), łącząc dotychczasowe struktury dwóch Inspekcji: Nasiennej oraz Ochrony Roślin

Ziemniaki towarowe muszą być zaopatrzone w paszport roślin potwierdzający, że są one wolne od bakterii kwarantannowej *Clavibacter sepedonicus*, sprawcy bakteriozy pierścieniowej ziemniaka. Priorytetowym zadaniem Inspekcji w odniesieniu do agrofagów kwarantannowych niezmiennie w okresie 20 lat członkostwa Polski w UE pozostają działania w celu obniżenia poziomu występowania w Polsce tej bakterii. Obejmują one corocznie przeprowadzane przez PIORiN urzędowe badania ziemniaków pod kątem obecności bakterii oraz szeroko zakrojone działania podnoszące świadomość producentów rolnych i podmiotów działających w sektorze ziemniaka na temat środków zapobiegających występowaniu i rozprzestrzenianiu się agrofaga.

Dzięki tym działaniom procent porażenia uprawianych w Polsce ziemniaków sukcesywnie spada. W 2023 r. odnotowano najniższy poziom porażenia ziemniaków innych niż sadzeniaki, tzw. towarowych (2,56 proc.), od czasu przystąpienia Polski do UE.

■ Bezpieczeństwo fitosanitarne w UE

Niewątpliwą korzyścią wynikającą z akcesji Polski do Unii Europejskiej jest stosowanie przez wszystkie państwa członkowskie jednolitych przepisów fitosanitarnych, mających na celu zapobieganie introdukcji i rozprzestrzenianiu się agrofagów kwarantannowych, tj. szkodników i patogenów roślin, szczególnie groźnych dla upraw rolniczych oraz naturalnych ekosystemów – w tym obszarów leśnych. Harmonizacja działania służb fitosanitarnych państw członkowskich jest konieczna dla zapewnienia bezpieczeństwa fitosanitarnego Unii poprzez zapewnienie podejmowania natychmiastowych i skutecznych działań eliminujących zagrożenia dla zdrowia roślin. W szczególności *Prawo Zdrowia Roślin*, stosowane od grudnia 2019 r., wprowadziło szereg nowych zadań dla wszystkich państw członkowskich w celu podniesienia efektywności unijnego systemu nadzoru fitosanitarnego.

■ Realizowane programy

Realizując nowe zadania, Główny Inspektorat Ochrony Roślin i Nasiennictwa (GIORiN) opracował i wdrożył „Wieloletni program kontroli występowania agrofagów dla Polski, obejmujący lata 2021–2027”. We współpracy z Instytutem Ochrony Roślin – PIB oraz Ministerstwem Rolnictwa i Rozwoju Wsi opracowano plany awaryjne dla agrofagów priorytetowych, a w 2024 r. Inspekcja przystąpi do realizacji tzw. ćwiczeń symulacyjnych.

Jednocześnie od 2015 r., tj. od wdrożenia przez Komisję Europejską możliwości uzyskania dofinansowywania do fitosanitarnych działań kontrolnych, Inspekcja uczestniczyła najpierw w programie *Survey*, a następnie od 2021 r. w programie *Single Market Program (SMP)*. W latach 2015–2022 przyznano Polsce dofinansowanie w wysokości ok. 3,3 mln euro.

Główny Inspektorat
Ochrony Roślin i Nasiennictwa
tel. 22 652 92 90

Zdjęcie: GIORiN

Polska polityka rybacka w latach 2004–2024

Zmiany społeczno-gospodarcze, którym podlegał polski sektor rybacki w ostatnich 20 latach, niemal w całości warunkowane były naszym członkostwem w Unii Europejskiej. Polska zyskała nowe możliwości rozwojowe w postaci dostępu do wspólnego rynku UE oraz funduszy europejskich, ale również zgodziła się przyjąć na siebie obowiązki wynikające z prawodawstwa unijnego regulującego działalność poszczególnych sektorów gospodarki.

Ostatnie dwie dekady charakteryzowały się dużą dynamiką zmian dla sektora rybackiego. To czas z jednej strony otwarcia się sektora na wspólny rynek i swobodny przepływ towarów, usług i kapitału, ale również trudny okres transformacji, który szczególnie boleśnie odczuwa branża rybołówstwa morskiego. Rybołówstwo, zarówno na wodach morskich, jak i śródlądowych, zawsze było uzależnione od warunkowań środowiskowych, takich jak dostępność i jakość wody czy liczebności stad, na które istotny wpływ wywiera działalność człowieka.

Obserwowane w ostatnich latach zwiększenie presji cywilizacyjnej na środowisko wymusza wprowadzanie działań zaradczych, które prawdopodobnie zdominują wspólną politykę rybołówstwa w najbliższych latach. Zastosowanie uzgodnionych w ramach UE, ponadregionalnych rozwiązań daje szansę, że będą to rozwiązania odpowiednie.

■ Transformacja sektora rybackiego

Członkostwo Polski w Unii Europejskiej poprzez otwarcie dostępu do rynku wewnętrznego UE wymusiło konieczność transformacji

naszego sektora rybackiego. Tym samym przyczyniało się do ciągłej jego restrukturyzacji i stworzenia możliwości dofinansowania wielu inwestycji infrastrukturalnych.

Konieczność zmian wynikała przede wszystkim z faktu, że polski sektor rybacki został objęty szczegółowymi uregulowaniami unijnej

Wspólnej Polityki Rybołówstwa, która miała i ma znaczący wpływ na jego funkcjonowanie.

Od momentu wstąpienia do UE Polska została zobowiązana do:

- ustanawiania kwot zgodnych z maksymalnym zrównoważonym połowem (MSY);
- podjęcia działań ukierunkowanych na dostosowanie zdolności połowowej do dostępnych zasobów ryb;
- wdrożenia obowiązku wyładunkowego, walki z nielegalnymi, nieuregulowanymi i nieraportowanymi połowami.

Wszystkie te zobowiązania ukierunkowane były na zrównoważone zarządzanie zasobami Morza Bałtyckiego.

Jednocześnie należy zauważyć, że ostatnie 20 lat to czas istotnego pogorszenia się stanu stad cennych handlowo gatunków ryb w Morzu Bałtyckim. Z uwagi na zmieniające się uwarunkowania wykonywania rybołówstwa bałtyckiego, w tym zwiększenie liczby użytkowników operujących na obszarach morskich (rozwój sektora morskiej energetyki wiatrowej), postęp technologiczny w zakresie sprzętu i narzędzi rybackich oraz stan żywych zasobów morza i wielkość przysługujących Polsce kwot połowowych – stan polskiej floty bałtyckiej wymagał sukcesywnych zmian.

■ Rozwój przetwórstwa rybnego i akwakultury

Przystąpienie Polski do UE stworzyło pozytywne warunki dla rozwoju przetwórstwa rybnego i akwakultury (chowu i hodowli ryb). Te gałęzie sektora wykorzystały swój potencjał stymulowania wzrostu

gospodarczego i tworzenia miejsc pracy, a także zaspokajania potrzeb w strategicznym dla każdego społeczeństwa obszarze bezpieczeństwa dostaw żywności.

Dziś polskie przetwórstwo rybne należy do najbardziej rozwiniętych w Europie i stanowi impuls dla rozwoju krajowej produkcji rybackiej. Funkcjonując na rynku UE, polska akwakultura osiągnęła najwyższe wskaźniki produkcyjne w historii badań statystycznych, generując ponad 850 mln zł przychodów z samej sprzedaży ryb i ikry przeznaczonych do konsumpcji.

Polska jest europejskim liderem i światowym fenomenem na rynku produkcji kawioru, konkurując bezpośrednio z Włochami, Francją i Niemcami. Polscy hodowcy dysponują największym w Europie arealem stawów ziemnych, dzięki czemu nasz kraj jest niekwestionowanym liderem w chowie i hodowli karpia, wyprzedzając takie kraje jak Czechy, Węgry i Niemcy.

■ Instrumenty wsparcia

Wraz z akcesją do UE Polska stała się beneficjentem pomocy strukturalnej obejmującej również wsparcie na rzecz restrukturyzacji sektora rybołówstwa. W pierwszych dwóch latach naszej obecności w UE pomoc udzielana była w ramach Instrumentu Finansowej Orientacji Rybołówstwa. Był to fundusz typowo sektorowy, którego głównym celem było zapewnienie racjonalnej gospodarki żywymi zasobami wód oraz poprawa efektywności i konkurencyjności branży rybackiej i przetwórstwa rybnego państw członkowskich.

W roku 2006, w efekcie reformy niektórych z polityk unijnych, utworzony został Europejski Fundusz Rybacki stanowiący finansowy instrument wdrażania wspólnej polityki rybołówstwa. Nowy fundusz zorientowany został na zapewnienie zrównoważonego rozwoju sektora rybactwa oraz wyrównywanie różnic strukturalnych pomiędzy państwami członkowskimi nowo rozszerzonej Wspólnoty. W praktyce oznaczało to łagodzenie skutków reformy unijnej polityki, a przede wszystkim jej negatywnych skutków o charakterze społecznym i gospodarczym. W wyniku kolejnej reformy wspólnej polityki rybołówstwa, w 2014 r. Europejski Fundusz Rybacki został przekształcony w Europejski Fundusz Morski i Rybacki, a następnie w 2021 r. w Europejski Fundusz Morski, Rybacki i Akwakultury.

■ Wsparcie ze środków UE

Po początkowych doświadczeniach perspektywy 2004–2006 Program Operacyjny „Zrównoważony rozwój sektora rybołówstwa i nadbrzeżnych obszarów rybackich 2007–2013” (wdrażający środki Europejskiego Funduszu Rybackiego) stanowił pierwszy pełny okres programowy, będący swoistym laboratorium doświadczeń

Zmiany społeczno-gospodarcze, którym podlegał polski sektor rybacki w ostatnich 20 latach, niemal w całości warunkowane były naszym członkostwem w Unii Europejskiej

Polscy hodowcy dysponują największym w Europie arealem stawów ziemnych

w zakresie pozyskiwania i wykorzystywania funduszy unijnych, zarówno dla polskiej administracji, jak i podmiotów sektora rybnictwa. Przydzielona wówczas Polsce alokacja stanowiła kwotę blisko 980 mln EUR, w ramach której wydatki zostały poświadczony na poziomie 96,52 proc.

W dwóch kolejnych perspektywach finansowych UE przyznana Polsce alokacja z funduszu rybnictwa stanowiła czwartą pod względem wielkości alokację w Unii Europejskiej. W latach 2014–2020 na realizację Programu Operacyjnego „Rybnictwo i Morze” Polsce przyznana została alokacja w wielkości ponad 531 mln EUR, a w obecnej perspektywie finansowej UE 2021–2027 na realizację programu Fundusze Europejskie dla Rybnictwa Polska otrzymała ponad 512 mln EUR. Łączna alokacja środków zaprogramowanych do wsparcia gospodarki rybnictwa w Polsce w ramach tych czterech programów wynosiła ponad 2,7 mld EUR.

Środki finansowe uruchomione w ramach programów wdrażających fundusze europejskie miały i mają za zadanie przede wszystkim umożliwić realizację przyjętych zobowiązań, ale również pomóc w rozwoju sektora rybnictwa

i poprawie jego konkurencyjności. Uruchomione fundusze trafiły przede wszystkim do rybników, armatorów statków rybnictwa, hodowców ryb, zakładów przetwórstwa rybnictwa, zarządów portów, samorządów, urzędów marszałkowskich oraz organizacji producentów ryb.

■ Efekty wsparcia

Efekty udzielonego wsparcia widoczne są przede wszystkim na wybrzeżu i śródlądowych obszarach zależnych od rybnictwa. Na polskim wybrzeżu, w portach i przystaniach rybnictwa można

zobaczyć zmodernizowane nabrzeża, odnowione i wyposażone w nowoczesny sprzęt kutry i łodzie rybnictwa, nowoczesne chłodnie i magazyny, wytwórnie lodu czy budynki zaplecza socjalnego dla rybników opatrzone informacjami o współfinansowaniu projektu z funduszy europejskich.

Środki unijne wykorzystano również na rozbudowę i modernizację zakładów przetwórstwa rybnictwa, co wynikało wprost z otwarcia się naszego przetwórstwa na rynek unijny. Zwiększenie wielkości i jakości produkcji, a także ich atrakcyjności dla konsumentów zwiększyło również eksport naszych produktów na rynki światowe.

Równie istotne są inwestycje w obszarze szeroko rozumianej infrastruktury turystycznej na terenach rybnictwa – łowiska rekreacyjne, obiekty sportowe, ścieżki edukacyjne, izby pamięci popularyzujące wiedzę na temat rybnictwa i dziedzictwa kulturowego na stałe już weszły do krajobrazu terenów rybnictwa.

Departament Rybnictwa
MRiRW
22 623 29 72

Zdjęcia: Konrad Uznański-, MVPProductions-, shobakhu1.Stock.adobe.com

Nasze przetwórstwo rybnictwa należy do najbardziej rozwiniętych w Europie i stanowi impuls dla rozwoju krajowej produkcji rybnictwa

Scalania gruntów ze środków UE

Od 1 maja 2004 r. na scalanie gruntów przeznaczono 604 mln euro. Scalanie gruntów polega na wydzieleniu nowych działek ewidencyjnych w celu zmniejszenia liczby małych, rozproszonych działek składających się na gospodarstwo. W wyniku przeprowadzonych scaleń gruntów poprawił się rozłóg gruntów w poszczególnych gospodarstwach, a liczba działek ewidencyjnych zmniejszyła się o 44 proc.

Nowoczesna infrastruktura drogowa zrealizowana w ramach zagospodarowania poscaleniowego usprawniła przede wszystkim pracę rolnikom oraz uczyniła te obszary atrakcyjnymi również dla mieszkańców spoza wsi.

Środki unijne pozwoliły zrealizować 324 projekty scaleniowe, o łącznej powierzchni blisko 288 tys. ha gruntów. Scalaniem gruntów objęto ponad 63,3 tys. gospodarstw rolnych, w tym ok. 501,3 tys. działek ewidencyjnych.

■ Finansowanie prac scaleniowych ze środków UE

W okresach programowania 2004–2006, 2007–2013 oraz 2014–2020 prace scaleniowe były wspierane środkami pochodzącymi z budżetu UE – Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich.

W obecnej perspektywie finansowej UE scalenia gruntów są finansowane w ramach interwencji 10.8 „Scalanie gruntów wraz z zagospodarowaniem poscaleniowym” Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027. Działania scaleniowe są finansowane w 100 proc. ze środków unijnych, bez wymogu ponoszenia kosztów przez beneficjentów.

■ Znaczenie scalania gruntów

Scalanie gruntów jest narzędziem ułatwiającym restrukturyzację i modernizację gospodarstw rolnych, w tym prowadzenia produkcji rolnej i ograniczenia kosztów ponoszonych w gospodarstwie, co podnosi ich konkurencyjność oraz otwiera drogę do wprowadzania nowoczesnych technologii. Umożliwia ponadto racjonalne

wykorzystanie zasobów ziemi uprawnej poprzez dostosowanie rozłogu gruntów i istniejącej infrastruktury do potrzeb gospodarstw rolnych. Jest także działaniem na rzecz poprawy struktury obszarowej gospodarstw rolnych, niezbędnym dla zapewnienia wzrostu konkurencyjności polskiego sektora rolnego.

■ Promocja scaleń gruntów

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi podejmuje różne formy propagowania scaleń gruntów poprzez organizację m.in.:

- Ogólnopolskich Konkursów Jakości Prac Scaleniowych;
- szkoleń;
- konferencji naukowych;
- publikacji artykułów prasowych.

Działania te mają na celu podniesienie wiedzy podmiotów zaangażowanych w realizację scaleń gruntów oraz wymianę zdobytych doświadczeń na poziomie ogólnopolskim.

Departament Nieruchomości
i Infrastruktury Wsi
MRiRW
tel. 22 623 18 41

Zdjęcie: ARochauStock.adobe.com

Środki unijne pozwoliły zrealizować 324 projekty scaleniowe, o łącznej powierzchni blisko 288 tys. ha gruntów

Laboratoria Inspekcji Weterynaryjnej w okresie 20 lat Polski w UE

Wejście Polski do Unii Europejskiej i ożywiona wymiana handlowa produktami pochodzenia zwierzęcego z innymi państwami wiązały się z koniecznością dostosowania specyficznych wymagań weterynaryjnych, w tym bazy laboratoriów. Strategie systemu organizacyjnego laboratoriów weterynaryjnych oraz rozwoju diagnostyki laboratoryjnej Inspekcji Weterynaryjnej zostały opracowane w Głównym Inspektoracie Weterynarii (GIW) w 2002 r.

System laboratoriów urzędowych Inspekcji Weterynaryjnej (IW) powstał, aby zapewnić jednolity sposób przeprowadzania badań laboratoryjnych dla celów kontroli urzędowych, związanych z realizacją zadań z zakresu ochrony zdrowia zwierząt oraz bezpieczeństwa produktów pochodzenia zwierzęcego.

Jeszcze w połowie lat 90. XX wieku, w Państwowym Instytucie Weterynaryjnym — Państwowym Instytucie Badawczym (PIWet-PIB) w Puławach, pojawiały się pierwsze pomysły akredytacji laboratoriów Inspekcji Weterynaryjnej. Jednak dopiero od 2002 r. konieczność posiadania akredytacji, zwłaszcza dla kierunków badających żywność, zapoczątkowała intensywne działania dostosowujące laboratoria do wymogów unijnych.

Ważnym elementem prowadzonych badań jest zapewnienie jakości i wiarygodności procedur analitycznych stosowanych w laboratoriach Zakładów Higieny Weterynaryjnej. Potwierdzeniem jest akredytacja Polskiego Centrum Akredytacji (PCA). Laboratoria stosują także procedury analityczne zwalidowane zgodnie z wymaganiami Decyzji Komisji 2002/657/EC, którą zastąpiło 10 czerwca 2021 r. Rozporządzenie Wykonawcze Komisji (UE) nr 2021/808.

■ Dostosowanie laboratoriów – przygotowania

Z związku z planowanym wejściem Polski do Unii Europejskiej wykonano inwentaryzację metod, sprzętu i bazy lokalowej laboratoriów weterynaryjnych ZHW. Data 1 maja

2004 r. wymagała zdecydowanych i szybkich decyzji w tym zakresie. W półtora roku dostosowano laboratoria do ogólnych wymagań akredytacyjnych podanych w normie PN-EN ISO/IEC 17025 „Ogólne wymagania dotyczące kompetencji laboratoriów badawczych i wzorcujących”.

■ Struktura organizacyjna laboratoriów

Państwowymi laboratoriami urzędowymi Inspekcji Weterynaryjnej są Zakłady Higieny Weterynaryjnej (ZHW), nad którymi nadzór merytoryczny sprawują Krajowe Laboratoria Referencyjne:

- Państwowy Instytut Weterynaryjny – Państwowy Instytut Badawczy w Puławach (PIWet-PIB);
- Instytut Zootechniki – Państwowy Instytut Badawczy;
- Krajowe Laboratorium Pasz w Lublinie (IZ);
- Instytut Ochrony Roślin – Laboratorium Zakładu Badania Pozostałości Środków Ochrony Roślin w Poznaniu (IOR).

16 laboratoriów ZHW stanowi jednostki organizacyjne Wojewódzkich Inspektoratów Weterynarii, które podlegają wojewodom

i wchodzi w skład wojewódzkiej administracji zespolonej. Niektóre mają dodatkowe oddziały poza siedzibą główną, które zlokalizowane są na terenie danego województwa. W sumie jest to 30 lokalizacji rozmieszczonych na terenie całego kraju.

■ Działalność laboratoriów ZHW

Laboratoria urzędowe Inspekcji Weterynaryjnej czynnie uczestniczą w urzędowych badaniach w zakresie diagnostyki chorób zakaźnych zwierząt, w tym zoonoz, higieny i toksykologii żywności zwierzęcego pochodzenia oraz higieny pasz. Liczba badań wykonywanych w laboratoriach ZHW w poszczególnych latach zmienia się w zależności od sytuacji epizootycznej w kraju i uregulowań prawnych UE. W 16 laboratoriach ZHW na przestrzeni lat 2012–2023 wykonano ponad 30 milionów badań.

Działalność laboratoriów bezpośrednio wiąże się z realizowanymi przez służby weterynaryjne zadaniami, pokrywa się również z tendencjami występującymi w Unii Europejskiej oraz określonymi w polskim prawie zadaniami przypisanymi Inspekcji Weterynaryjnej.

■ Wysoki poziom badań

Najcenniejszą wartością laboratoriów urzędowych Inspekcji Weterynaryjnej jest wysoki poziom prowadzonych badań, potwierdzany w licznych badaniach biegłości oraz podczas audytów prowadzonych przez przedstawicieli Komisji Europejskiej. Nie byłoby to możliwe bez doświadczonej kadry, posiadającej specjalistyczną wiedzę oraz bogate doświadczenie zawodowe.

Priorytetem polityki kadrowej jest rozwój pracowników poprzez tworzenie warunków do podnoszenia kwalifikacji zawodowych. Pracownicy kierowani są na specjalistyczne szkolenia w celu zdobywania nowych doświadczeń i umiejętności. Jednak należy zaznaczyć, że na przestrzeni lat struktura zatrudnienia w laboratoriach ZHW ma tendencję spadkową. W 2009 r. w 16 laboratoriach ZHW zatrudnionych było 1038 pracowników, w 2015 r. liczba zatrudnionych wynosiła 976, w roku 2019 spadła do 935. W 2023 r. ZHW zatrudniały 934 pracowników.

■ Modernizacja i poszerzenie infrastruktury badawczej

W ostatnich latach laboratoria, korzystając ze środków określonych

w ustawie budżetowej, znacząco poszerzyły i unowocześniły swoją infrastrukturę badawczą. Sytuacja epizootyczna w związku z rozprzestrzenianiem się wirusa afrykańskiego pomoru świń (ASF) czy wysoce zjadliwej grypy ptaków (HPAI) w Polsce w ostatnich latach spowodowała, iż Główny Lekarz Weterynarii wdrożył intensywne działania w celu uruchomienia kolejnych laboratoriów do wykonywania badań diagnostycznych w ww. kierunkach.

Konieczność poszerzenia bazy laboratoryjnej w całym kraju przyczyniła się do otwarcia nowych pracowni badających w kierunku ASF czy HPAI, znajdujących się w Zakładach Higieny Weterynaryjnych.

Do badań w kierunku ASF wyznaczono 7 laboratoriów:

- ZHW w Krośnie (od 8 czerwca 2018 r.);
- ZHW w Warszawie Oddział Terenowy w Siedlcach (od 8 listopada 2018 r.);
- ZHW w Warszawie Oddział Terenowy w Ostrołęce (od 8 listopada 2018 r.);
- ZHW w Gdańsku (od 27 lutego 2019 r.);
- ZHW w Poznaniu (od 21 listopada 2019 r.);
- ZHW w Katowicach (od 28 stycznia 2020 r.);
- ZHW w Bydgoszczy Oddział Terenowy we Włocławku (od 19 lipca 2021 r.);
- ZHW w Łodzi Oddział Terenowy w Piotrkowie Trybunalskim (od 1 października 2023 r.).

Do badań w kierunku HPAI wyznaczono 5 laboratoriów:

- ZHW w Krośnie (od 25 października 2021 r.);
- ZHW w Warszawie Oddział Terenowy w Siedlcach (od 25 października 2021 r.);
- ZHW w Poznaniu (od 28 listopada 2021 r.);
- ZHW w Gdańsku (od 21 lutego 2022 r.);

Wejście Polski do Unii Europejskiej wiązało się m.in. z koniecznością dostosowania specyficznych wymagań weterynaryjnych, w tym bazy laboratoriów

Ważnym elementem prowadzonych badań jest zapewnienie jakości i wiarygodności procedur analitycznych stosowanych w laboratoriach Zakładów Higieny Weterynaryjnej

- ZHW w Bydgoszczy Oddział Terenowy we Włocławku (od 31 marca 2022 r.).

W 2022 r., w związku z wystąpieniem skażenia środowiska rzeki Odry niezidentyfikowanymi substancjami i w konsekwencji śnięciem ryb, w laboratoriach ZHW i PIWet-PIB w Puławach przeprowadzono badania w celu identyfikacji potencjalnej przyczyny tego niepokojącego zjawiska. Niezwłoczna reakcja i nadzór GLW nad pobieraniem i badaniem próbek umożliwiła szybkie dostarczanie wyników i wiedzy o zanieczyszczeniu rzeki. Przeprowadzone na niespotykaną do tej pory skalę badania toksykologiczne (analiza próbek pod kątem występowania w nich łącznie ponad 300 substancji chemicznych oraz pierwiastków śladowych) wykazały, że stężenia ww. substancji w przesłanych próbkach nie odbiegały od poziomów charakterystycznych dla skażenia środowiska naturalnego w rzekach w Polsce. Na podstawie aktualnej wiedzy toksykologicznej wykluczono, że ww. związku były przyczyną zatrucia i śnięcia ryb. Łącznie do Zakładów Higieny Weterynaryjnej (ZHW) przyjęto 153 próbki, z których wykonano 690 analiz.

■ Działania dla dalszej poprawy funkcjonowania laboratoriów

Istotnymi czynnikami wpływającymi na usprawnienie diagnostyki, zwiększenie wydajności i funkcjonalności bazy laboratoryjnej IW są:

- wdrażanie lub rozszerzanie elastycznego zakresu akredytacji – co ułatwiłoby zwiększanie kompetencji laboratorium, poprzez modyfikowanie lub włączanie dodatkowych metod do swojego zakresu akredytacji bez konieczności przeprowadzania każdorazowo audytu PCA;
- dalsza specjalizacja laboratoriów wykonujących badania – zwłaszcza w ramach monitoringu żywności,

w wybranych zakładach higieny weterynaryjnej;

- zwiększenie liczby laboratoriów – w związku z nowelizacją prawodawstwa, a także stale zmieniającą się sytuacją wynikającą z potrzeb i możliwości diagnostycznych poszczególnych laboratoriów (sytuacje kryzysowe, remonty, awarie wyposażenia);
- specjalizacja pojedynczych laboratoriów w odniesieniu do kierunków „rzadkich” – czyli takich, gdzie badana jest niewielka liczba próbek dla danego województwa; dotyczy to zwłaszcza metod instrumentalnych i takich, dla których koszty analiz, materiałów odniesienia i standardów są bardzo wysokie;
- przygotowanie i wdrożenie nowoczesnego, specjalistycznego, kompleksowego oprogramowania dla Inspekcji Weterynaryjnej, w tym wszystkich laboratoriów – uwzględniającego zakres i charakter działań poszczególnych jednostek; działanie to spowoduje szeroko pojęte usprawnienie w zakresie zarówno wykonywania, jak i dokumentowania, gromadzenia, przesyłania i przetwarzania danych.

Główny Inspektorat Weterynarii
tel. 22 623 20 89

Zdjęcia: ipopba-, JR-50-, motortion-, Frank Seifert.Stock.adobe.com

Laboratoria urzędowe Inspekcji Weterynaryjnej czynnie uczestniczą także w urzędowych badaniach w zakresie higieny pasz

Działalność polskich organizacji rolniczych w ponadnarodowych organizacjach rolniczych

Polskie organizacje rolnicze działają na forum ponadnarodowych organizacji rolniczych reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej od chwili przystąpienia Polski do Unii Europejskiej. Biorą udział w kluczowych dyskusjach na temat kształtu europejskiego rolnictwa, mechanizmów Wspólnej Polityki Rolnej czy kwestii środowiskowych, w tym aktualnie dyskutowanego modelu Europejskiego Zielonego Ładu. Od 2006 r. koszty tej działalności wspierane są ze środków budżetu państwa.

Polskie organizacje rolnicze w ponadnarodowych organizacjach rolniczych funkcjonują przede wszystkim w strukturach dwóch największych lobbystycznych ponadnarodowych organizacji rolniczych, tj. w:

- Komitecie Rolniczych Organizacji Zawodowych (COPA);
- Głównym Komitecie Spółdzielczości Rolniczej (COGECA).

Polskie organizacje rolnicze działają także w innych ponadnarodowych organizacjach rolniczych, np. do Europejskiej Rady Młodych Rolników (CEJA) należą dwie polskie organizacje rolnicze zrzeszające młodych rolników: Związek Młodzieży Wiejskiej i Związek Zawodowy Centrum Narodowe Młodych Rolników.

Obecnie do COPA należy pięć następujących polskich organizacji rolniczych:

- Krajowa Rada Izb Rolniczych;
- Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych;
- NSZZ RI „Solidarność”;
- Związek Zawodowy Rolników „Ojczyzna”;
- Związek Zawodowy Rolnictwa SAMOOBRONA.

W COGECA Polskę reprezentują dwie organizacje rolnicze:

- Krajowa Rada Izb Rolniczych;

- Federacja Branżowych Związków Producentów Rolnych.

Polskie organizacje rolnicze zrzeszone w COPA-COGECA wypracowały znaczącą pozycję wśród członków tych organizacji. W ubiegłych latach polscy przedstawiciele pełnili ważne funkcje w ich prezydium. Obecnie Agnieszka Maliszewska z Polskiej Izby Mleka pełni funkcję I wiceprezydenta COGECA. Również do niedawna jednym z wiceprezydentów CEJA był przedstawiciel Związku Młodzieży Wiejskiej.

W latach 2006–2023 przeznaczono z budżetu państwa na dofinansowanie kosztów związanych z uczestnictwem polskich organizacji rolniczych w ponadnarodowych organizacjach rolniczych środki finansowe w wysokości 64 429 989,75 zł. Na 2024 r. na ten cel zostały zaplanowane środki w wysokości 5 223 000,00 zł.

Departament Oświaty i Polityki Społecznej
MRiRW

tel. 22 623 15 75

Zdjęcie: pe3check.Stock.adobe.com

Polskie organizacje rolnicze działają na forum ponadnarodowych organizacji rolniczych reprezentujących interesy zawodowe rolników indywidualnych wobec instytucji Unii Europejskiej od chwili przystąpienia Polski do Unii Europejskiej

Sukces polskiej wsi przy wsparciu ARiMR

Dziesięciokrotny wzrost eksportu produktów rolno-spożywczych, prawie 770 tys. nowych maszyn, ciągników i urządzeń w gospodarstwach, trzykrotny wzrost dochodów rolniczych rodzin, tysiące kilometrów dróg lokalnych, sieci wodociągowych i kanalizacyjnych, poprawa warunków życia mieszkańców – bilans 20-lecia obecności polskiej wsi i rolnictwa w Unii Europejskiej jest zdecydowanie korzystny. W tych zmianach uczestniczyła także Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Początki tej historii nie były łatwe. Polscy rolnicy byli sceptycznie nastawieni do integracji z Unią Europejską. Obawiali się, że nie będą w stanie sprostać konkurencji „starych” krajów członkowskich UE, że będą musieli ograniczyć produkcję, co zmniejszy ich dochody lub w ogóle zrezygnować z działalności rolniczej, a ziemia będzie wykupowana przez obcokrajowców. Tymczasem okazało się, że to właśnie wieś jest jednym z głównych

beneficjentów naszego członkostwa we Wspólnocie, że polscy rolnicy wykorzystali daną im szansę i odnieśli sukces na europejskim rynku, a nam – Polakom – zapewнили bezpieczeństwo żywnościowe. Polskie rolnictwo jest bowiem samowystarczalne. Na dziewięć niezbędnych do wyżywienia społeczeństwa grup produktów, m.in. mięso, tłuszcze, ziarna, cukry, ryby, siedem jest wytwarzanych w naszym kraju i jest to najwyższy wskaźnik w UE.

■ Wzrost dochodów rolników

Gdy 1 maja 2004 r. Polska stała się formalnie pełnoprawnym członkiem Unii Europejskiej, polskie rolnictwo już od dwóch lat dostosowywało się do unijnych standardów i korzystało z europejskich środków w ramach przedakcesyjnego programu SAPARD. Pomagała w tym pierwsza instytucja w Polsce działająca w oparciu o procedury obowiązujące w UE – Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, której jako akredytowanej agencji płatniczej powierzono wdrażanie tego programu. Nie przez przypadek to właśnie ona została wybrana do tej roli, bowiem od 1994 r. miała już praktykę w zarządzaniu programami pomocy z budżetu państwa (np. dopłaty do kredytów preferencyjnych) i z funduszy zagranicznych (np. pożyczka Banku Światowego). Można więc śmiało stwierdzić, że to ARiMR jest

w naszym kraju pionierem przekształceń instytucjonalnych w procesie integracji z UE.

4,5 mld zł, które w latach 2002–2004 popłynęły za pośrednictwem Agencji do rolników, to była dopiero zapowiedź transferu olbrzymich pieniędzy przeznaczonych na rozwój i modernizację polskiej branży rolno-spożywczej.

Głównym instrumentem wsparcia dochodów rolników w ramach unijnej Wspólnej Polityki Rolnej są płatności bezpośrednie. W 2004 r. ponad 1,4 mln polskich rolników otrzymało je po raz pierwszy. Obecnie o takie dopłaty ubiega się ponad 1,24 mln gospodarzy. Z roku na rok rośnie kwota tych płatności – od 6,3 mld zł w 2004 r. do 16,8 mld zł w 2022 r. Kampania za 2023 r. jest finalizowana. Łącznie od 2004 r. do marca 2024 r. ARiMR przekazała z tytułu tych dopłat blisko 251 mld zł. Pieniądze te przyniosły gospodarstwom stabilność ekonomiczną; umożliwiły obniżenie kosztów produkcji – za dopłaty kupowane są często nawozy, środki ochrony roślin, nasiona, pasze; pozwoliły na utrzymywanie cen żywności na relatywnie niewysokim poziomie, zwiększyły budżety domowe wielu rodzin rolniczych.

■ Nowoczesne gospodarstwa

Europejskie fundusze przyniosły również ogromny impuls rozwoju w polskim rolnictwie i przetwórstwie rolno-spożywczym. Szacuje się, że umożliwiły one zrealizowanie 45 proc. inwestycji w tym sektorze gospodarki (raport Instytutu Debaty Eksperckiej i Analiz – Quant Tank „Polska w Unii Europejskiej. Bilans korzyści”, 2023). Dzięki temu, że do transformacji technologicznej w naszym sektorze rolno-spożywczym doszło o wiele później niż w Europie Zachodniej, to rozwiązania w nim zastosowane – i to zarówno w produkcji, jak i przetwórstwie – są relatywnie nowoczesne

na tle Zachodu. Można tu mówić o swego rodzaju premii wynikającej z naszego wcześniejszego zapóźnienia.

Dostęp do unijnych środków na inwestycje zapewniły następujące programy pomocowe: Sektorowy Program Operacyjny „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”, Plan Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2004–2006 oraz dwie edycje Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich – na lata 2007–2013 oraz 2014–2020. Łączna kwota, która w ramach tych programów została wypłacona przez ARiMR do marca 2024 r., to ok. 156 mld zł.

Tylko na modernizację gospodarstw ARiMR od początku korzystania z funduszy europejskich przełała na konta rolników ponad 20 mld zł. Za te środki kupili oni m.in. blisko 770 tys. maszyn i urządzeń rolniczych, w tym 88 tys. ciągników. Wybudowali lub wyremontowali blisko 23 tys. budynków służących działalności rolniczej. Nowe inwestycje zwiększyły efektywność produkcji oraz pozwoliły na lepsze dostosowanie jej profilu, skali i jakości do potrzeb rynku. Wzrosła konkurencyjność gospodarstw, poprawiły się bezpieczeństwo żywności, warunki utrzymania zwierząt i bezpieczeństwo pracy. Szansę na rozwój otrzymały także małe rodzinne gospodarstwa. Ponad 73 tys. z nich skorzystało z premii na restrukturyzację – razem 4,4 mld zł.

Obecnie gospodarstwa wytwarzają w Polsce produkty, których wartość globalna (w cenach bieżących) plasuje nasze rolnictwo na piątym miejscu w Unii Europejskiej, za Francją, Niemcami, Włochami i Hiszpanią. Jesteśmy unijnym liderem w produkcji m.in. drobiu, jabłek, malin, borówek, porzeczek, dyni, pieczarek, ogórków, owsa; zajmujemy drugie miejsce w produkcji truskawek, żyta; trzecie

w produkcji ziemniaków, rzepaku i buraka cukrowego.

■ Przetwórstwo z najwyższej półki

Na poprawę jakości i wydajności produkcji rolnej wpływ miał również dynamicznie rozwijający się przemysł przetwórstwa rolno-spożywczego, dziś należący do najnowocześniejszych w UE.

Pierwsze środki z europejskich funduszy, w wysokości ponad 3 mld zł, trafiły do polskich przetwórców za pośrednictwem ARiMR z programu SAPARD oraz Sektorowego Programu Operacyjnego „Restrukturyzacja i modernizacja sektora żywnościowego i rozwój obszarów wiejskich 2004–2006”. Kolejny zastrzyk finansowy branża otrzymała z Programów Rozwoju Obszarów Wiejskich. Prawie 3,6 mld zł z PROW 2007–2013 a z PROW 2014–2020 do marca bieżącego roku ponad 2,2 mld zł. Pieniądze te, w sumie ponad 8,8 mld zł, umożliwiły powstanie lub modernizację ponad 3,7 tys. zakładów przetwórczych i wyposażenie ich w najnowsze technologie i urządzenia. Żeby sprostać konkurencji i wytwarzać dobre jakościowo towary, przetwórci musieli zacząć egzekwować od swych dostawców, czyli rolników, wysoką jakość dostarczanych produktów oraz mieć do dyspozycji duże partie surowców. Ta zależność przyniosła obopólne korzyści. Polska znalazła się nie tylko w czołówce największych w Europie producentów żywności, bije także rekordy w jej eksporcie.

W momencie przystąpienia do UE w 2004 r. sprzedaż zagraniczna polskich produktów rolno-spożywczych wynosiła około 5 mld euro, a w 2023 r. była już 10-krotnie wyższa – osiągnęła rekordową kwotę prawie 52 mld euro. Głównym naszym partnerem handlowym są kraje Unii, do których trafia ponad

70 proc. eksportowanej żywności. To rezultat swobodnego dostępu do wspólnotowego rynku, jego geograficznej bliskości, ale nie tylko. Polskie produkty są też oceniane jako dobre pod względem jakości i nadal konkurencyjne cenowo. Co kupują od nas inni Europejczycy? W 2023 r. sprzedawaliśmy głównie wyroby tytoniowe, mięso drobiowe, produkty mleczne, pieczywo i wyroby piekarnicze, mięso wołowe, karmę dla zwierząt domowych, a także wyroby czekoladowe.

Coraz odważniej polscy przedsiębiorcy wchodzą także na rynki pozaunijne i wysyłają swoje towary do Wielkiej Brytanii, Stanów Zjednoczonych, Zjednoczonych Emiratów Arabskich czy Egiptu.

■ Na wsi żyje się lepiej

Dzisiejsza fotografia polskiej wsi i rolnictwa w niczym nie przypomina tej sprzed dwóch dekad. Już nie widać furmanek, stare traktory to rzadkość, na polach pracuje nowoczesny sprzęt, w gospodarstwach są nowe budynki, przed domami

zielenią się równo przycięte trawniki, centra miejscowości zostały odnowione.

Dystans rozwojowy dzielący polską wieś od miasta systematycznie spada. Poprawiła się jakość życia jej mieszkańców. To również zasługa unijnych funduszy dystrybuowanych przez ARiMR. Za europejskie środki wybudowano lub wyremontowano blisko 8 tys. km dróg lokalnych; powstały kilometry wodociągów i kanalizacji, setki oczyszczalni ścieków, systemy segregacji odpadów; stworzono setki placów zabaw; wybudowano bądź zmodernizowano wiele świetlic wiejskich, domów kultury; wytyczono 2,3 tys. km ścieżek rowerowych i szlaków turystycznych.

Wzrosła konkurencyjność gospodarcza terenów wiejskich, na którą oprócz produkcji rolnej składają się również turystyka, sektor usług, handel, rzemiosło i małe przedsiębiorstwa. Wieś, obok swej tradycyjnej roli producenta żywności, zyskuje także na znaczeniu jako przestrzeń działalności gospodarczej niezwiązanej z rolnictwem.

Impulsem do takich przemian stały się również europejskie programy pomocowe. Dzięki nim w ciągu ostatnich 20 lat powstało blisko 86 tys. nowych miejsc pracy poza rolnictwem, a 33,5 tys. przedsiębiorców otrzymało pomoc finansową na tworzenie i rozwój swoich mikroprzedsiębiorstw.

Kolejne unijne fundusze czekają na polskich rolników i agropodsiębiorców w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023–2027 oraz Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększenia Odporności. Agencja Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa, która w tym roku obchodzi 30-lecie swojej działalności i ma 20 lat doświadczeń w realizowaniu Wspólnej Polityki Rolnej UE, dołoży wszelkich starań, by i ta pula europejskich środków jak najsprawniej trafiła na polską wieś.

**Biurowe Prasowe
ARiMR**

tel. 22 318 40 90

Zdjęcia: Countrypixel-,
Wolfiiser.Stock.adobe.com, Fotolia

Biuletyn informacyjny nr 5–6/2024 (257) Wydanie Specjalne. Wydawany przez Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi oraz Agencję Restrukturyzacji i Modernizacji Rolnictwa.

Redagowany pod kierunkiem Małgorzaty Książek, przy współpracy z kolegium redakcyjnym w składzie: Wojciech Adamczyk, Justyna Adamska, Dorota Biańczak, Marek Cieśliński, Joanna Czapla, Nina Dobrzyńska, Waldemar Guba, Wanda Klepacka, Agnieszka Kłódkowska-Cieślakiewicz, Lidia Kostańska, Teresa O'Neill, Przemysław Saltarski, Łukasz Tomczak, Edyta Wieczorkiewicz-Dudek, Paweł Wojcieszak, Wojciech Wojtyra, Magdalena Zasepa.

Opracowywany przez: Mariola Marczak. **Współpraca:** Alicja Daniluk-Jankowska. **Zdjęcia na I i IV stronie okładki oraz stronie 4.:** Backgroundstore-, Rotoyamagani-, Christian Schwier.Stock.adobe.com.

Redakcja: ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa; tel. 22 623 20 68.

Łączność z czytelnikami: Biuro Prasowe MRiRW, ul. Wspólna 30, 00-930 Warszawa, e-mail: rzecznik.prasowy@minrol.gov.pl.

Wersja internetowa: <https://www.gov.pl/web/rolnictwo/opracowania-i-publikacje>; <https://www.gov.pl/web/arimr/publikacje>.

ISSN 2719-5147. Podpisano do druku: 11 czerwca 2024 r.

Nakład: 8000 egz. **Druk:** Zapol Sobczyk Spółka komandytowa, al. Piastów 42, 71-062 Szczecin.

Redakcja wyraża zgodę na kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie w celach niekomercyjnych, w całości lub w części, materiałów tekstowych. Podmiot korzystający z materiałów tekstowych opublikowanych na stronach czasopisma, zobowiązany jest do zamieszczenia informacji o ich pochodzeniu.

Zabronione jest kopiowanie, reprodukowanie i rozpowszechnianie materiałów graficznych, tj. ilustracji, rycin, zdjęć itp.

Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Departament Bezpieczeństwa Żywności i Weterynarii

tel. 22 623 18 43

Departament Budżetu

tel. 22 623 20 21

Departament Hodowli i Ochrony Roślin

tel. 22 623 21 51

Departament Innowacji, Cyfryzacji i Transferu Wiedzy

tel. 22 623 12 22

Departament Komunikacji i Promocji

tel. 22 623 18 38

Departament Kontroli i Audytu

tel. 22 623 25 07

Departament Nieruchomości i Infrastruktury Wsi

tel. 22 623 18 41

Departament Oświaty i Polityki Społecznej

tel. 22 623 15 75

Departament Płatności Bezpośrednich

tel. 22 623 12 34

Departament Pomocy Technicznej

tel. 22 623 16 37

Departament Rolnictwa Ekologicznego i Jakości Żywności

tel. 22 623 16 32

Departament Rybołówstwa

tel. 22 623 29 72

Departament Rynków Rolnych i Transformacji Energetycznej Obszarów Wiejskich

tel. 22 623 18 45

Departament Strategii i Rozwoju

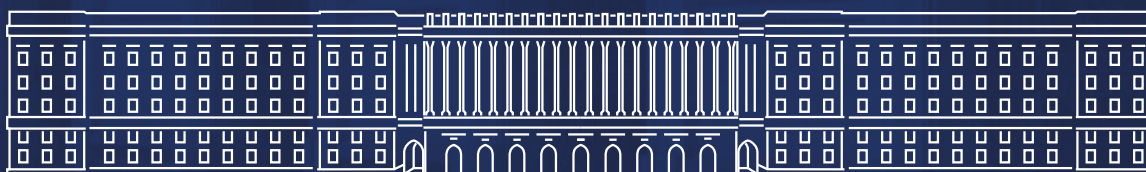
tel. 22 623 21 20

Departament Wspólnej Polityki Rolnej

tel. 22 623 18 42

Departament Współpracy Międzynarodowej

tel. 22 623 24 71, 22 623 18 40

Warszawa, ul. Wspólna 30

2004

2024

